

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DİSİPLİN YAKLAŞIMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe BÜYÜKSARI

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

İSTANBUL-2015

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DİSİPLİN YAKLAŞIMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe BÜYÜKSARI

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

İSTANBUL-2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1112.040249 numaralı öğrencisi Ayşe BÜYÜKSARI'nın "OKUL YÖNETİCİLERİNİN OKUL DİSİPLİNİNE YAKLAŞIMLARI" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 12.06.2015 tarih ve 2015/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *aybiv.bjpi* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :30/06/2015

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

.....

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR

.....

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Erol KAHRAMAN

.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Okul Yöneticilerinin Disiplin Yaklaşımları” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(.../.../2015)

Aday / İmza

ÖNSÖZ

‘Okul Yöneticilerinin Disiplin Yaklaşımları ’adlı araştırmanın gerçekleşmesinde, görüş ve önerileriyle çalışmama rehberlik eden, sorularımı yanıtlayan, hatalarımı düzelten, anket maddelerini geliştirirken benden fikirlerini esirgemeyen çalışmalarımı değerlendirip bana fikirlerini sunan saygıdeğer danışmanım; Ganime Aydın’a, anket sorularımı yanıtlayan ortaöğretim öğretmenlerine, her zaman olduğu gibi bu süreçte de bana en büyük desteği ve cesareti veren eşim Oral Büyüksarı, çocuklarım: Tarık ve Beyza’ya sonsuz teşekkür ediyorum.

Ayşe BÜYÜKSARI

İstanbul, 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iii
ÇİZELGELER LİSTESİ	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	2
1.3. ALT PROBLEMLER	2
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	3
1.7. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	3
1.8. TANIMLAR	4
2. İLGİLİ LİTERATÜR	5
2.1. Yönetim ve Yönetici Kavramları.....	5
2.1.1. Yönetim Kavramı	5
2.1.2. Yönetici Tanımı	6
2.1.3. Liderlik Tanımı	6
2.1.4. Liderlik Yöneticilik Ayrımı	6
2.2.1. Disiplin Tanımı	7
2.2.2. Disiplin Yaklaşımları.....	9
2.2.2.1. Cezaya ve Yasaklara Dayalı Disiplin Yaklaşımı.....	9
2.2.2.2. İntikam Üzerine Kurulu Disiplin Yaklaşımı	10
2.2.2.3. Islah Etmeye Dayalı Disiplin Yaklaşımı	10
2.2.2.4. Önleyici Disiplin Yaklaşımı	11
2.2.3. Eğitimde Disiplin.....	12
2.2.4. Okulda Disiplin Uygulamaları.....	13
2.2.4.1. Okulda Disiplinin Bileşenleri	14
2.2.4.2. Disiplin Anlayışları.....	17
2.2.4.3. Okulda Disiplin Sağlanmasında Yöneticinin Görevi	20
2.2.4.4. Okullarda Eğitimde Disiplinin Önemi.....	22
2.2.4.5. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar.....	23
2.2.4.6. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	25
YÖNTEM	27
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	28
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	28
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	28
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	29
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	29

BULGULAR.....	30
4.1. Araştırma Örneklemine ait Demografik Verilere İlişkin Bulgular.....	30
.....	30
4.2. Disiplin Yaklaşımları Ölçeği puanına İlişkin Bulgular	38
4.3. Gruplara İlişkin Bulgular	39
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
5.1. Sonuçlar	45
5.2. Öneriler	50
KAYNAKÇA	51
EKLER.....	56
EK-1:Orta Öğretim Kurumu Yöneticilerinin Okuldaki Disiplin Sorunlarıyla İlişkili Tutumları ile İlgili Ölçek Kişisel Bilgi Formu.....	56
EK-2:Orta Öğretim Kurumu Yöneticilerinin Okuldaki Disiplin Sorunlarıyla İlişkili Tutumları ile İlgili Yapılan Anket Ölçek Maddeleri.....	59
EK-3: Orta Öğretim Kurumu Yöneticilerinin Okuldaki Disiplin Sorunlarıyla İlişkili Tutumları ile İlgili Yapılmış Anket Örnekleri	59
EK-4:Anket İzin Dilekçesi.....	63
EK-5:Özgeçmiş.....	64

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1. Lider ve Yönetici Arasındaki Temel Farklar	7
Çizelge 2.2. Disiplin Anlayışları	33
Çizelge 3.1. Anket Uygulanan Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulların Listesi	29
Çizelge 4. 1. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	30
Çizelge 4. 2. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	31
Çizelge 4. 3. Branş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	31
Çizelge 4. 4. Eğitim Düzeyi İçin Frekans ve Yüzde Değeri	32
Çizelge 4. 5. Mezun Olduğu Fakülte İçin Frekans ve Yüzde Değeri	32
Çizelge 4. 6. Mesleki Kıdem Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değeri	32
Çizelge 4. 7. Yöneticilik eğitimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değeri	33
Çizelge 4. 8. Disiplin Yönetimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değeri	33
Çizelge 4. 9. Disiplin Yaklaşımları Ölçek Maddelerine Verilen Cevaplara Göre Yüzde ve Sıklık Dağılımları	34
Çizelge 4. 10. Disiplin Yaklaşımları Ölçeği Puanına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değeri	38
Çizelge 4. 11. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre, Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	39
Çizelge 4. 12. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	40
Çizelge 4. 13. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları	410
Çizelge 4. 14. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülteleere Göre, Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	421
Çizelge 4. 15. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Farklı Şekillerde Formasyon Eğitimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları	42
Çizelge 4. 16. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	42
Çizelge 4. 17. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Yöneticilikle ilgili Kurs, Seminer veya Eğitim Alan ve Almayan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları	43
Çizelge 4. 18. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Disiplin Yönetimiyle İlgili Eğitim ve Almayan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları	44

Okul Yöneticilerinin Okul Disiplinine Yaklaşımları

ÖZET

Disiplin, okulda, sınıflarda öğrencinin eğitim-öğretim hayatına yaptırım katan bir kavramdır. Okulda disiplini oluşturmak ve uygulamak eğitimcilerin üzerinde uğraştıkları en önemli sorunlardan biridir. Disiplin sadece uygulanacak sıradan kurallar olarak görülmemelidir. Disiplin, eğitimin bir parçası haline gelmeli, öğrencinin günlük hayatta da uygulaması gereken davranışlar halini almalıdır. Disiplin anlayışı her şeyde olduğu gibi hızla değişmektedir. Geçmişten günümüze disiplin olayına paralel olarak, denetimin mutlaka var olması ve okul yöneticileri tarafından uygulanması gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin disiplin yaklaşımlarının öğretmenlere göre nasıl olması gerektiğinin araştırılmasıdır. Bu araştırma, genel tarama modelinde nicel bir çalışmadır. Veriler 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Başakşehir ilçesine bağlı 4 Anadolu Lisesi, 4 Meslek Lisesinde olmak üzere toplam 8 ortaöğretim kurumunda görev yapan 82 öğretmenin görüşlerinden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak; İlköğretim okulu yöneticilerinin “Okuldaki disiplin yaklaşımları ölçeği” (Özcan,H.Ö.2008) ,kullanılmıştır. Veriler SPSS 22 for Windows programı kullanılarak t-testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirmeye alınmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, cinsiyet, mesleki kıdem değişkenleri temel alındığında öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumlarının genellikle olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, okul müdürünün okulda disiplin uygularken adaletli davrandığına, okul müdürü, disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının tutumlarının nedenlerini araştırdığına, okul müdürünün disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarını istenen davranışları yapacak şekilde yetiştirdiğine, okul müdürü, disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yaptığına katılmamaktadır.

Çalışma sonucunda ulaşılan öneriler ise; yöneticiler, öğretmenlere güvenmeli, onların öz denetimli olduğuna inanmalı, yöneticiler öğretmenlerin disiplin kurallarına ne derece uydıklarını düzenli ve sürekli kontrol etmeli ve kontrol neticesinde kurallara uyan öğretmenler ödüllendirilmelidir.

Anahtar sözcükler: yönetim, yönetici, liderlik, disiplin

The Attitude of School Administrators to School Discipline

ABSTRACT

Discipline is a concept that makes investment to the educational life of students in classes and schools. Creating and applying discipline in schools is one of the most important issues that educators deal with. Discipline should not be regarded as just ordinary rules that will be applied. Discipline must become a part of education and it must take the form of behaviours that students practice in daily life. Disciplinary approach has been changing rapidly as everything else. In parallel with the disciplinary incidents from past to present, the control must exist absolutely and it should be implemented by school administrators.

The aim of this study is to investigate how the disciplinary approach of school administrators should be according to the teachers. This research is a quantitative study in general screening model. The data were obtained from the views of 82 teachers working at 4 High Schools and 4 Vocational High Schools including a total of 8 High Schools in Başakşehir district of İstanbul. As a data collection tool, “The scale of disciplinary approaches in school” (Özcan,H.Ö.2008) was used. Data were evaluated by t-test and one-way analysis of variance using SPSS 22 for Windows software

As a result of the analysis, it was concluded that when gender and seniority variables were based, the attitudes of teachers towards disciplinary approaches of school principals were generally negative. Teachers do not believe that school principals treat fairly when applying discipline in schools; research the cause of the attitude of their subordinates who act inappropriately to disciplinary rules; train their subordinates who act inappropriately to disciplinary rules in order to let them to make desired behaviors and guide their subordinates who do not comply with the disciplinary rules to solve the problems.

The recommendations reached at the end of the study; administrators should trust teachers and should believe in teachers' being self-controlled. Managers should check regularly and constantly to what extent teachers obey the rules of discipline and as a result of the control, teachers who comply with the rules should be rewarded.

Key words: management, manager, leadership, discipline

1.GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Disiplin Latince; öğretmek, terbiye etmek demek olan discipulus kelimesinden gelmiştir. Önceleri öğretim ve eğitim manası taşıyorken daha sonra ceza anlamında kullanılmıştır. Dilimizde ceza olarak değil bir topluluğun yasalarına ve düzenle ilgili yazılı ya da yazısız kurallarına titizlikle ve özenle uyulması durumu olarak kullanılmaktadır. Kısaca disiplin, kişilerin düşünce ve davranışları ile içinde yaşadıkları toplumun genel kurallarına uyması için alınan önlemler bütünüdür.

Eğitimcilerin en önemli sorunlarından biri, okulda disiplini oluşturmak ve uygulamaktır. Disiplin kavramının iki boyutundan söz edilebilir. Bir taraftan belirlenmiş ve uyulması istenen kurallar, diğer taraftan söz konusu kuralların uygulanış biçimini, derecesini, yoğunluğunu ve sonucunu gösteren kriterler bulunmaktadır. Disiplin sadece uyulacak sıradan kurallar olarak görülmemelidir. Disiplin kavramı uygulamada genellikle istenmeyen davranış sonucunda ceza verme ile eş anlamlı olarak ifade edilmektedir(Saritaş, 2005).

Disiplinin önemli ilkesi, insanların kendi gereksinimlerini karşılamak zorunda oldukları ve bunu yaparken diğer kişileri zor kullanarak engellememeleri gerektiğidir. Sorumluluk sahibi birey, kendine ve başkalarına karşı saygılıdır. Üzerine düşen görevi eksiksiz yerine getirir. Yaptığı davranışların sonucunda veya kendisinden kaynaklanan tüm olayların neticesinden kendisinin sorumlu olduğunu bilir.

Disiplin anlayışı her şeyde olduğu gibi hızla değişmekte ve gelişmektedir. Bu değişim ve gelişim çerçevesinde eski ve yeni (modern) disiplin anlayışını özelliklerini şöyle belirlemek mümkündür (İlgar,2005) .

1. Eski disiplin anlayışı: Eski disiplin anlayışında öğretmenlerin sert kuralları vardır ve kurallara mutlaka uyulmalıdır. Öğrenciler kurallara uymaya ve sessizliğe teşvik edilir. Öğrenci olumsuz davranış sergilediğinde notla veya disiplin cezası ile cezalandırılacağından korkar.

2. Yeni (modern) disiplin anlayışı: Bu disiplin anlayışında öğrencinin ilgi, istek ve beklentilerine önem verilir. Disiplin kuralları daha esnektir. Bu tür disiplin anlayışında, öğrencinin sınıfta aktif olması ve olumlu davranışlarının

ödüllendirilmesi esastır. Cezaya çok az yer verilir. Bu disiplin anlayışında her öğrenciye eşit ve adil davranılır. Bu uygulamada öğrencide demokratik anlayışın geliştirilmesi hedef alınmıştır.

Nesillerin eğitilmesi ve geleceğe hazırlanması okullarda olmaktadır. Okullarda eğitim-öğretim planlı bir şekilde yapılmaktadır. Okullarda, bireyin ve toplumun gereksinimlerine göre hazırlanmış programlar doğrultusunda, öğrencilerde istendik davranışlar oluşturulmaya çalışılır. Okul denetimli bir alandır. Burada öğrenciye kazandırılacak bilgiler, beceriler ve davranışlar belirlenmiştir.

Geçmişten günümüze değişen disiplin anlayışına paralel olarak, denetimin mutlaka var olması gereken okullar da disiplini sağlayan en yetkili kişiler olan okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları, kurumun başarısı, nesillerin geleceği ve öğretim etkinliklerinin başarılı işleyişi açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmada okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın problem cümlesi “Okul yöneticilerinin disiplin yaklaşımları öğretmenlere göre nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

1.3. ALT PROBLEMLER

Okul yöneticilerinin disiplin yaklaşımları:

1. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, cinsiyetlerine göre değişkenlik göstermekte midir?
2. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, yaşlarına göre değişkenlik göstermekte midir?
3. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, eğitim düzeylerine göre değişkenlik göstermekte midir?
4. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, mezun oldukları fakülteye göre değişkenlik göstermekte midir?
5. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili Eğitim Fakültesi dışında mezun olan öğretmenlerin görüşleri değişkenlik göstermekte midir?
6. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, kıdemlerine göre değişkenlik göstermekte midir?

7. Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, yöneticilik konusunda kurs, seminer veya eğitim alıp almamalarına göre değişkenlik göstermekte midir?

8.Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımları ile ilgili öğretmen görüşleri, disiplin yönetimi konusunda eğitim alıp almamalarına göre değişkenlik göstermekte midir?

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı; okul yöneticilerinin disiplin yaklaşımlarını belirleyebilmektir.

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma okul yöneticilerinin disiplin yaklaşımlarının belirlenmesi, değerlendirilmesi ve elde edilecek sonuçlar doğrultusunda gerekli önerilerin sunulabilmesi açısından önemlidir. Öğrencilerin okuldan kaçmaları, devamsızlık yapmaları, okulu terk etmeleri ve okumayı bırakmalarında kullandıkları bahanelerinin arasında öncelikli olan disiplin yaklaşımları ve yöneticilik tutumlarıdır. Daha önce benzeri çalışmalar yapılmış olsa da ortaöğretim kurumu okul yöneticilerinin disiplin yaklaşımlarıyla ilgili algılarının tespitine yönelik bir çalışma bulunmamasından dolayı da önem taşımaktadır.

1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma,

1. 2013-2014 Eğitim Öğretim yılı ile
2. İstanbul ili Başakşehir İlçesinde görev yapan ortaöğretim kurumları okul yöneticileri ile
3. Kullanılan veri toplama aracı ile
4. Kullanılan analiz teknikleri ile sınırlıdır.

1.7.ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırma varsayımları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

1. Ankete katılan yöneticiler verdikleri yanıtlarla, gerçek durumu yansıtmışlardır.
2. Araştırmanın örneklemi, evreni temsil etmektedir.
3. Araştırmaya katılan yöneticiler, anket sorularına özenle ve içtenlikle cevap vermişlerdir.

1.8.TANIMLAR

Eğitim Yönetimi: Eğitim yönetimi kitlelerin eğitim ihtiyacını karşılamak için oluşturulan ve eğitim sisteminde yer alan tüm örgütlerin yönetimini kapsar. Eğitim programlarını, eğitim kurumlarında, etkili bir biçimde uygulanması, eğitim hizmetleri, personelin yönetimi, kullanılacak bütçe, binanın, araç ve gereçlerin verimli bir biçimde kullanılması için yöntemler geliştirilir ve bu yöntemlerin etkili bir şekilde işletilmesine çalışılır (İlgar, 2005).

Okul yöneticisi: İlk ve ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim etkinliklerini yerine getiren okul müdürü, müdür başyardımcısı veya müdür yardımcısıdır.

Liderlik: Belirli şartlar altında, kişinin ve ya grupların amaçlarını gerçekleştirmek için bir kimsenin ve ya başkalarının faaliyetlerini etkileyebilme ve yönlendirebilme olarak tanımlanabilir. Liderlik, liderin yaptığı işlerle alakalı bir süreçtir (Koçel, 2001).

Disiplin: Disiplin sınıflarda ve okulun tüm bölümlerinde, öğrencinin eğitim öğretim yaşantısına yaptırım gücü katan bir kavram olarak tanımlanır. Ancak disiplin sadece sınıflarda değil, bütün okulda uyulması gereken kuralları kapsayan bir bütündür. Ya da disiplin istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını önlemek için tutarlı ve kararlı davranışlar sergilemektir(Erdoğan, 2008).

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Yönetim ve Yönetici Kavramları

Bu bölümde okulda disiplin sağlanmasında önemli fonksiyonları olan yönetim, yöneticilik, liderlik, liderlik davranışları açıklanacaktır.

2.1.1.Yönetim Kavramı

Yönetim, günümüzde ve geçmişte toplum bilincinde olma mecburiyeti bulunan her insan topluluğunda var olmuştur. Bunun nedeni insan geliştikçe yeni gereksinimler edinmiş ve bunların hepsini tek başına karşılayamaz duruma gelmiştir. Sağlık, yeme - içme, alış - veriş, bilgi edinme vb. pek çok hususta aynı gaye altında toplanmış insanlar bir araya gelerek örgütleri meydana getirmişlerdir. En ana işletmeden günümüzün karışık yapıdaki ve uluslararası alanda faaliyet gösteren en gelişmiş organizasyonlarına kadar bütün bu yapılardaki ortak özellik, insanların bağlı buldukları örgüt yapıları içerisinde belirli kurallarla yönetilmeleri olmuştur.

Yönetim kavramı asırlardan bu yana geliştirilmekte olan bir kavramdır. Yönetim, kar amaçlı kurulan firmaların amaç ve gayeleri doğrultusunda firmanın girdilerini en uygun bir biçimde yönetilmesini belirtmektedir. İlk insan toplumundan 18. yüzyıla kadar olan süreçte, emir alanları ve emir verenleri göz önüne aldığımızda yönetim kavramının ilk çağlara dayandığını görmekteyiz(Ertürk,2001). Geçmişte bile insanların planlı bir şekilde çalışmalarını sürdürmesi yönetimin insanlık tarihi kadar eski olduğunu göstermektedir.

Yönetim bir süreç olmakla birlikte örgütlerin başarıya ulaşmalarındaki olmazsa olmaz bir organizasyon faaliyetidir. Yönetimsiz örgütleri düşünmek mümkün değildir. Örgütlerin yönetim anlayışı başarının derecesini göstermekle birlikte örgütün kimliğini yansıtmaktadır(Güney,2012). Örgütlerin başarısı ve gelişebilmesi için çağa uygun, değişime ayak uyduran yönetim felsefelerinin uygulanması gerekmektedir.

Yönetim evrensel bir süreç olmakla beraber insan ilişkilerini ve davranışlarını incelemektedir. İnsan ilişkileri ve davranışlarında bireyin diğer insanlar ile yaşam sürdürebilmesi aslında her insanın bir yönetici olduğu savunulabilir. Uсталık,

insanların zaman ve faaliyetlerini planlamaya yardımcı örgütleri yönlendirmektedir ve kontrol etmektedir. Böylece insanlar kendilerini yönetebilmektedir. Daha üst düzeyde incelenirse başhekim hastaneyi, ziraatçı çiftliğini, genel müdür şirketini, dekan fakültesini yürütmek durumundadır. Bu örnekler farklılık olarak gözükebileceği aslında her birinin ortak gayesi yönetimdir(Güney,2007). Bir işverenin bir iş göreni yönetmesi, o işin daha planlı ve çabuk bitmesini sağlayabilmektedir.

Günümüz bilgi toplumunda kurumların küreselleşme yolunda insan kaynaklarını ve ekonomik kaynaklarını arttırmaları işleri daha karmaşık ve riskli hale getirmiştir. Bu şartlar neticesinde yönetici bir sınıf oluşmaya başlamıştır. Ve gelişmeler de, yönetim literatüründe yönetim devrimi olarak nitelendirilmektedir(Dinçer&Fidan,2009). Yönetim devrimi ile işler daha çabuk ve düzenli yapılmaya başlanmıştır.

2.1.2. Yönetici Tanımı

Yönetici; firma yönetimi tarafından göreve getirilen, firmanın vizyonuna uygun hedefleri yerine getirebilmek amacı için gayret gösteren, işleri planlayan, planların gerçekleşmesi için çalışanları denetleyen ve planları uygulatan, personeli motive eden daha pek çok yönetsel beceriye sahip kişidir. Yöneticinin ödül ve ceza temelli yasal gücü ve yetkileri de bulunmaktadır(Yeşilyurt,2007).

2.1.3. Liderlik Tanımı

Lider bireyleri temel hedeflere yönelten, hedefleri benimseten, bireyler arasında köprüler kurabilen, dağıtık güç, bilgi ve projeleri bir araya toplayan, sinerji yaratan kişidir. Temel olarak liderlik, farklı kişiler, kurumlar ve ya topluluklar tarafından farklı anlamlar ifade edebilen çok yönlü bir kavramdır. Bununla beraber liderliğin tanımlanması ve onun örgüt içindeki yerinin netleşmesi için yönetim ve yöneticilik kavramlarının incelenmesi gerekmektedir.

2.1.4. Liderlik Yöneticilik Ayrımı

Liderlik ve yöneticilik birbirinden farklı olmayı gerektirir. İş hayatında başarılı olabilmek için hem yöneticilik hem de liderlik özelliklerine sahip olmak gerekir. Liderlik rekabetle başa çıkma, karlılığı artırma gibi konularla ilgilenirken yönetici genelde çalışanlar, çalışanların çalışma şartları ve işletmenin çıkarları gibi konularla ilgilenir.(Baltaş,2003).

Çizelge 2.1. Lider ve Yönetici Arasındaki Temel Farklar

YÖNETİCİ	LİDER
İdarecidir	Yenilikçidir
Eskiye devam ettirir	Yeni fikirlere açıktır.
Her zaman kuşkucudur.	Her zaman takımına güvenir.
Sorgulamadan hareket eder.	Sorgulayıcıdır
Daima ön plandadır.	Bazı durumlarda arka planda kalır.
Kararları kendisi alır.	Kararları takımı ile beraber alır.
Değişime kapalıdır.	Değişime açıktır.
Zorluklar karşısında karar değiştirir.	Zorluklara karşı mücadele eder.
Mevcut yasalara göre hareket eder.	Premsipleri ile hareket eder.

2.2. Disiplin Kavramı

2.2.1. Disiplin Tanımı

Disiplin, işveren ilişkileri konusunda mühim bir problem ve en belirgin uzlaşmazlık kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgütlenen grup etkinliklerinin tamamı için oldukça gereklidir. Disiplin, eylemler yürüten gruba mensup üyelerin, kişisel güdülerini denetlemeli, rehberlik etmeli ve de karşılıklı olarak yarar sağlama anlayışına yönelik işbirliğinde bulunmalıdır. Üyeler, kurum yönetimi tarafından belirlenen davranış kalıplarına, kurallara, yasal hükümlere ya da geleneksel kurallara uygun bir şekilde uymalıdır.

Disiplin, Latince “Disciplina”, Fransızca “Discipline” kelimelerinden gelmektedir. Genel anlamıyla bir topluluğu yöneten kuralların, düzenlemelerin ve kanunların tamamı demektir(Sönmez,2006). Disiplin, kurumsal yaşamın düzensizliğini azaltmaya, kişileri kurum ile kendi hedefleri arasındaki sözleşmeye mutabık kalmaya yönelen bir güçtür. Türk devletlerinde ise disiplin kavramı “zapt u rapt” şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Ancak Osmanlılar ‘da kelime daha çok askerî bir terim olarak kullanılmıştır. Bu anlamı ile askeri kontrol altına almak, vazifeye bağlamak, kişiler arasında manevi bir bağ kurmak şeklinde anlamlandırmak mümkündür. Ancak bu anlamların hepsinde sıkı eğitim ve gönüllü eğitim anlamları ağırlık kazanırken ceza ve negatif anlamlarıyla kelime öne çıkmamaktadır(Atay,2013).

Disiplin, iş görenlerin pozitif motivasyon ile ödüllerle kontrol altında tutulması, kural ve emirlere uyulmasının sağlanması, davranışlarının sabitlenmesi, sapma gösteren davranışların ileride tekrarlanmaması açısından cezanın ya da bir yaptırımın kullanılması şeklindeki uygulamalar bütünüdür(Ergin,2006).

Genel anlamda disiplin kavramı, çeşitli nedenlerle bir araya gelmiş insan grubunun belli bir düzen ve güven içinde yaşamasını sağlamak için konulmuş kuralları, hükümleri ve bunlara uyulması için alınan önlemleri ifade eder(Sarıtaş,2000).

Disiplin denilince daha çok yazılı kurallara ve cezaya dayalı düzen anlaşılmakta ve akla ceza gelmektedir. Hatta disiplin, “katılık”ve “kuralcılık” gibi kavramları çağrıştırıyorsa da gerçek anlamda disiplin, çocuğun topluma uyumunun sağlanması ve davranışının iyi yönde değerlendirilmesini amaçlamaktadır(Özen,2001)

Disiplin, sadece ceza vermek demek değil; olumsuz davranışlar ortaya çıkmadan, bunların önlenmesi için tutarlı ve planlı davranışlarda bulunmaktır(Erdoğan,2001).

Disiplin, yapılan işlerin belli bir kural içerisinde yürütülmesidir. Okulda ve sınıfta disiplin denildiğinde, daha çok öğrenci davranışlarının yöneticiler ve öğretmenler tarafından incelenmesi, gözlemlenmesi anlaşılır. Oysa öğrenciler, başkaları tarafından kontrol edilmek yerine, kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenirlerse disiplin, zaman içerisinde içselleştirilebilecek. Öğrenilebilecek bir alışkanlığa dönüşür.

Öğrencilere, kurallara uyma, kendi kendilerini kontrol etme, kendi davranışlarını denetleme ve kendilerini yönetme becerisi kazandırıldığında, eğitimciler ve öğretmenler; disiplini sağlamak için harcadıkları zamanı eğitim ve öğretim için harcaabilirler. Okul ve sınıf disiplininin sağlanmasında en önemli unsur, eğitimcilerin disiplin anlayışı ve uygulamalarıdır. Eğitim yöneticileri ve öğretmenler, öğrencilerinde görmek istedikleri davranışları, bir rol model oluşturarak önce kendileri göstermeleri gerekir.

Disiplin, mantık ve anlayışla ele alınınca, cezaya gerek kalmadan, kendini kontrol eden, diğer çocuklara ve çevreye uyumunu sağlayan bir eğitim aracına dönüşür. Dengeli bir disiplin planı, çocuğun kendi kendisini kontrol etmesine dayanır ve bu planda cezalandırmadan çok, çocuğun kendi kendini değerlendirmeye alıştırması önemlidir(Oktay,1999).”

Humpreys(1999),disiplini ”başkalarına ve kendine karşı bir özen eylemi “olarak tanımlamaktadır. Aynı uzman, çocukların pek çok davranışlarının işaretlerini yetişkinlerden aldığını, bu yüzden disiplinin yalnızca çocuklar ve öğrencilerle ilgili

olmadığını, bunun daha çok yetişkinler açısından bir sorumluluk olduğunu ifade etmektedir. Zira çocuklar pek çok davranışlarının işaretlerini yetişkinlerden alırlar. İyi bir disiplin sisteminin temelini kendini kontrol edebilen, sorumluluk sahibi, kurallara uyan yetişkinler oluşturur. Önemli olan çocuğa doğru ve etik davranışları öğretmek ve iç denetim demek olan ahlak gelişimini sağlamaktır. Önemli olan bireyde sorumluluk duygusunun “iç disiplinin” oluşturulmasıdır. Bu da dıştan gelen zorlamayla olmaz.

İç disipline sahip olmak, bir karar verip onu uygulamaya koymak ve yolunuza çıkan herhangi bir engele, rahatsızlık hissine rağmen devam edebilmektir.

Kısaca, disiplin kavramını okulda bulunan herkesin inanarak ve isteyerek okul kurallarına ve disiplin yönetmeliğine uyan, olumlu davranış göstermesini sağlayan güç olarak tanımlayabiliriz. ”Okul için uygun olan davranış biçimlerini alışkanlık haline gelmesi ve uygulanması disiplin adını verdiğimiz uygun davranış standardını oluşturmaktadır(Eren,2008).”

Disiplinde önemli ilkelerinden biri, bireylerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaından kendisi sorumludur ve buna kimse engel olamaz.(Tertemiz,2000).

2.2.2. Disiplin Yaklaşımları

2.2.2.1. Cezaya ve Yasaklara Dayalı Disiplin Yaklaşımı

Genelde 15. - 17. yüzyıllar arasında sıkça rastlanan bir disiplin anlayışıdır. Sosyal adalet duygusu Tanrılık özelliğinin yerini almıştır. Kuralları ve de yasaları çiğneyenler fiziksel olarak acımasız bir şekilde cezalandırılırlar. Kural ve yasaları çiğneyenlere ölüm cezası, işkence ve sürgün gibi yaptırımlar uygulanırdı. Bu anlayışa göre, öğrencilerin riayet etmesi gereken kurallar, uyması gereken yasaklar ve bunlara uyulmaması halinde de verilecek cezalar önceden belirlenmiş haldedir(Sayın,2001).

Sarıtaş (2000)’a göre cezalandırıcı disiplin anlayışı okul için geçerli bir disiplin anlayışı olarak görülmemekle birlikte, bu yöntemin bazı değerlerinin dikkate alınabileceği ve diğer yöntemlerle birlikte kullanıldığında istenilen davranış değişikliğinin sağlayabileceği düşünülmektedir. Cezalandırıcı metodun en yetersiz kaldığı kısım; istenmeyen davranışın bu metot ile durdurulması, ama istenilen davranışların kişiye bir türlü öğretilmemesidir. Sık kullanılmayan, yerinde, zamanında, kurallara uyularak verilen cezaların olumsuz işlevlerinin azalacağı, yararlarının artacağı düşünülmektedir. Ceza uygulamaları sırasında, farkında

olmadan sorunlu davranış kazandırmanın olası olduğunu vurgulamaktadır. Ceza, olumlu tüm önlemler yarar vermediği ya da yeterli bir etkide bulunmadığı zaman düşünülmelidir. Uyulması gereken önceden belirlenmiş olan kurallara herkesin her zaman uyması mümkün olmamaktadır. Bu durumda kuralların bozulması diğer öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyeceğinden bu davranışlar cezayı gerektirmektedir(Sarıtaş,2000).

Ceza olumsuz davranışa bir tepkidir. Disiplin ise olumsuz davranışı ve bundan dolayı ortaya çıkacak istenmeyen durumları engellemek içindir. Yani, problem ortaya çıkmadan önce problemi önlemek için neler yaptığımız, problem ortaya çıktıktan sonra neler yaptığımızla ilgilidir.(Küçükahmet,2000)

Kuralları bozmaya karşılık verilecek cezaların yazılı formatı ve bu formattaki cezaların adlarını içermesi gerekir. Bütün öğrencilerin kural ihlali karşısında ne gibi cezaların olduğunun farkında olması gerekir. Ceza verilirken öğrenci neden ceza aldığını bilmeli ve cezanın teşhir edilmemesine dikkat edilmelidir.

2.2.2.2. İntikam Üzerine Kurulu Disiplin Yaklaşımı

15. yüzyıla kadar görülen bu disiplin anlayışı, daha çok insanların din anlayışına dayanmaktadır. Tanrılık özelliği ve sahip olduğu otorite, hiçbir sorumluluk almadan isterse yalnızca kendi kişisel zevk ve isteği doğrultusunda suçludan intikam alabilmektedir. İntikamcı disiplin anlayışı, kolaycı yoldan gidilerek düzeltilemeyen rahatsızlık verici ve olumsuz davranışların nedenleri ve çözümleri üzerinde durmayıp, olumsuz davranışı gösteren kişinin güçsüz bir anında onu zor duruma sokma ve bazı haklarını kullanmasını engelleme yöntemidir (Bican, 1994). İntikamcı disiplin anlayışında bazı öğretmenler disiplin sorunlarını şahsi sorunları haline getirerek, öğrencilerden intikam alırcasına hareket ederler.

2.2.2.3. Islah Etmeye Dayalı Disiplin Yaklaşımı

Islah etme, düzeltmeye dayalı disiplinin amacı, istenmeyen davranışları ceza vererek düzeltmek ve gelecekte aynı davranışların tekrarlanmaması için çalışana veya öğrenciye gözdağı vermektir. Düzeltici disiplin, çalışana tehdit ederek veya zorlayarak belirlenen kurallara uygun bir biçimde davranması konusunda uyarmaya yöneliktir. Disiplin kuramına göre bireyde, öğrencide toplum düzenini korumaya yönelik doğru davranışlar oluşturulmaya çalışılıp, toplum düzenini bozmaya yönelik davranışları engellemek için uğraşılır.(Gökhan,2007).

Öğrenciler bazı durumlarda istenmeyen olumsuz davranışlar gösterebilir. Önemli olan, istenmeyen davranışın kaynağının doğru tespit edilip, onun ortaya çıkmasına yol açan temel etkenleri ortadan kaldırarak, öğrencinin suçu işlemesine engel olmaktır.

Bütün önleyici çabalara rağmen yeniden disiplin suçu işlemişse, bunun sonucunda uygulanacak yaptırım ile öğrencinin bir daha suç işlememesi sağlanmalıdır(Sarıtaş,2000).Burada önemli olan sorunu sahiplenmek, düşünmek, anlamaya çalışmak ve bunu da olabildiğince bir ekip çalışması içinde yürütebilmek istek ve kararlılığıdır (Bican,1994).

2.2.2.4. Önleyici Disiplin Yaklaşımı

Günümüz disiplin anlayışının dayanak noktasını oluşturan bu kuram; disiplin anlayışını, iyileştirici disiplin kuramına göre daha da iyi bir düzeye yükseltmiştir. Bu kuramın dayanağı, insanın doğasına ilişkin iyimserlik (optimizm) görüşüdür. Bu kuramın savunduğu görüşe göre, doğuştan günahkâr ve kötülük yapma eğiliminde olmayan insan, kötülükleri, tembelliği, bencilliği çevrenin etkisiyle sonradan öğrenmektedir(Hesapçioğlu,1998).

Çevresel faktörler çocuğun yaşantısında önemlidir. Çünkü çocuk okula gelirken aynı zamanda geldiği çevrenin etkilerini de beraberinde getirir. Bu yaklaşıma göre, çocuğun davranışlarını negatif yönde etkileyen çevresel etkenler kontrol edildiği takdirde, uygun davranış alışkanlıklarının kazandırılabilmesi mümkün olacaktır. Bu kuram, mesuliyetlerinin bilincinde demokratik metotları verimli bir şekilde kullanabilecek insanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu, kişideki içsel reaksiyonları kontrol altına alabilmek için dışarıdan verilecek olan emirler ve yaşantılara dayanan bir eğitim programı ile gerçekleştirilebilir. Bu yöntem hastalık ortaya çıkmadan olaya el koymayı, çıkması olası hastalıkların (uyumsuz davranışların) önceden saptanarak çıkmasına olanak sağlayacak ortamın ortadan kaldırılmasını, önlemlerin alınmasını içerir(Bican,1994).

Önleyici disiplin anlayışının genel özelliklerini Sarıtaş (2000) şöyle özetlemektedir:

- Disiplinin amacı ceza vermek, korkutmak değil, iyi davranışlar kazandırmak, güveni kazanmak, yardım etmek, desteklemektir.
- Her öğrencinin düşüncesi, karakteri, davranışları dikkate alınır.
- Yasaklamadan çok, teşvik etmeye ve özendirmeye dayanır.

- Öğrencinin okulla ilgili kararlara katılımına önem verir.
- Objektif, tarafsız ve adildir.
- Öncelikle öğrencilerdeki değişimle ilgilenir.
- Sınıf çalışmalarında sosyal bir bilinç vardır.

2.2.3. Eğitimde Disiplin

Eğitimdeki disiplin kavramının tanımı, öğrenciye hangi davranışın istenilir olduğunu öğretmek, istenilen davranışı yaptığında ödüllendirmek, istenmeyen davranışı yaptığında cezalandırmaktır. Bu anlamıyla disiplin, istenilen davranışı öğretmek ve kişinin bilincine yerleştirmektir. Böyle bir disiplin anlayışı eğitim ile aynı manaya gelmektedir (Başaran,1996).

Eğitimde disiplin, bir çocuğun yaptığı ve yapacağı hareketleri hem kendisinin, hem de diğer çocukların durumları bakımından değerlendirip kontrol edebilme, bilinç ve alışkanlığını kazanmış olması, insanlarla ilişkilerinde ve onlara karşı davranışlarında ölçülü, saygılı görünmesi, iç ve dış görünüş arasında uyum bulunması, ahlak ve karakter olgunluğuna ulaşması anlamlarında kullanılmaktadır. Bu anlam, bir disiplin olmaktan çok bir ahlak ve karakter eğitimi sayılmaktadır(Ökdem,2002).

Çocuğun gelişme döneminde hayatına yön verme, doğruyu ve yanlışını öğrenme sürecinde doğru yönde ilerleyebilmesi için uygun bir disiplin uygulanmalıdır. Bu disiplin öğretici olmalıdır. Kullandığımız disiplin çocuk üstünde baskı kurmamalı ona doğruyu gösterici olmalıdır. Disiplin insana öğretilen ve kazandırılan çeşitli alışkanlıklar neticesinde insanı, kendi ve yaşadığı ortama uyumlu olarak yaşamaya hazırlama sürecidir.” Disiplin, iç denetim demek olan ahlak gelişimini, öğrenciye, okul kurallarını ve sorumluluklarını öğretmek sağlama sürecidir. (Yavuzer,2003).”

Disiplin kavramı bazen de istenmeyen davranış sonunda ceza verme ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Oysa disiplin, öğrencileri sadece cezalandırmak demek değildir. Ceza, disiplinin işlevlerinden sadece birisidir(Sarıtaş,2000).

Ceza, yıkıcı davranışa bir reaksiyondur. Disiplin ise yıkıcı davranış ve bundan doğan reaksiyona engel olmak için uygulanmaktadır(Küçükahmet,2004). Öğrenci davranışı okul disiplini tarafından bakıldığında büyük oranda öz kontrole dayanmaktadır. Kurallara uyma davranışının emir ve talimatla değil, anlayış ile kazandırılması gerekmektedir.

Olumsuz davranışların ortadan kaldırılıp sağlıklı nesiller yetiştirilmesi için eğitim kurumlarında disiplin son derece gereklidir. Kendisini kontrol edecek bir iç

mekanizmadan yoksun çocuk her şeyin kendisi için meşru olduğu, kendisini sınırlayan hiçbir kaydın olmadığı kanısına varabilir. Bu da, düzenin alt üst olmasının en önemli sebebini oluşturur (Uzun,2001).Okulda disiplin sorunlarını en aza indirebilmek için sadece iyilik yeterli olmaz. Aynı zamanda öğrenciye, kendilerini ilgilendiren konularda sorumluluk verilmeli, okuluna sahip çıkması sağlanmalı, öğrenci üzerinde kurulacak oto kontrol sistemi ile disiplin sorunları en aza indirgenmelidir.

“Çocuk, eğitimin olduğu bir ortamda kendi isteği ile karara katılarak, sorumluluk alarak, başarı duygusunu tadarak disiplinli bir birey olabilir (Alıcıgüzel,1999).”Öğrenciler doğru değerleri içselleştirirse ve davranışları bu değerlerin etkisinde kalırsa, toplum, okul ve sınıf içerisinde sorumlu birer birey halini alacaklardır (Nelson,2002).

2.2.4. Okulda Disiplin Uygulamaları

Toplumsal bir sistem olan okulun kendine has hedefleri bulunmaktadır. Okulun etkili ve verimli olabilmesi amaçlarını gerçekleştirebilme ile ilgilidir. Bu bağlamda okulun amaçlarından sapmayı önleyecek kural ve ilkelerden oluşan örgütsel normatif bir düzene gereklilik vardır(Sarıtaş,2000).

Okul aynı zamanda toplum tarafından oluşturulan ilk kendini deneme yeridir. Tezcan'a (2003) göre okul, toplumun ve yetişkinlerin çocuk üzerinde etkisine birebir şahit olunabilecek bir ortam oluşturmaktadır. Eğitim kurumları okuldaki öğrencilere toplum tarafından genel kabul görmüş değerleri, normları, tutumları planlı ve kontrollü bir biçimde kazandırmak ve bunlara uygun hareket edilip edilmediğini izlemek durumundadırlar. Bu açıdan eğitim kurumlarının önemli bir sosyal kontrol aracı rolü gördüğü söylenebilir (Güçlü,2004).

Okulda disiplinin sağlanması için uygulanması gereken belli başlı faktörler şunlardır(Küçükahmet, 1998):

- **Uygun bir eğitim programı:** Öğrencinin yaşına, kabiliyetlerine, isteklerine ve hazır bulunuşluluk seviyesine uygun olarak hazırlanan bir eğitim programı, öğrencinin ilgisini çeker ve derste herhangi bir disiplin sorununa yol açmaz, öğretmeni ile işbirliği içinde olur.
- **İyi bir rehberlik sistemi:** Sorunlar ortaya çıkmadan önce gerekli tedbirler rehberlik servisi tarafından alınır; kendi sorunlarıyla ilgilenildiğini ona

rehberlik edildiğini bilen öğrenci, ilgililere yardımcı olma ve okul çalışmalarına katılma isteği duyacaktır.

- **Etkin veli-okul ilişkisi:** Veliler okulda eğitim öğretimle ilgili ciddi çalışmalar yapıldığına ve okulda öğrencilerine iyi bir rehberlik hizmeti verildiğine inandıkları takdirde okul çalışmalarına destek olmaktadır. Disiplinin sağlanmasında veli-okul işbirliği çok önemlidir.
- **Okul binasının etkin kullanımı:** Okul binalarının ve okul içindeki görsel ve işitsel araçların doğru veya yanlış kullanımı da disiplin olaylarının engellenmesinde veya arttırılmasında önem arz eder. Karanlık, loş koridorların olduğu bir okul ile aydınlık, ferah koridorların olduğu bir okul arasında disiplin olayları açısından oldukça büyük farklar olabilir. Görsel-ışitsel cihazların(akıllı tahta, projeksiyon, müzik aletleri gibi)kullanıldığı bir okulda öğrenci eğitim-öğretime daha istekli olur ve olumsuz davranışlar sergilemez. Okul binasının renginden, zeminin döşemesine kadar her şey okul disiplinini etkiler.

Özetle, gerek okulun yaşaması, amaçlarını gerçekleştirmesi ve etkili olabilmesi, gerekse seçkin ve nitelikli öğrenci yetiştirebilmesi için okulda bu sonuçları gerçekleştirebilecek amaç, ilke, değer ve kurallar içeren bir düzene (disiplin sistemine) gerek vardır (Sarıtaş,2000).

2.2.4.1. Okulda Disiplinin Bileşenleri

Okul içinde ve dışında karşılaşılan bazı disiplin problemleri vardır. Bunlar öğrenciden, yöneticilerden, velilerden veya öğretmenlerden kaynaklanmaktadır.

- **Öğrenci Temelli Disiplin Problemleri:**

Eğitimdeki temel süreç öğrenciye istendik davranışları kazandırabilmektir. Her öğrenci kalıtsal, bedensel, bilişsel ve duygusal özellikleri açısından kendine özgüdür ve farklıdır. Davranış alışkanlıkları, öğrencinin zekâsı ve yetenekleri ve geçmiş yaşantılarında olan farklılıklar onların davranışlarına da yansımaktadır.(Başar,2004).Farklı özellikteki öğrencilerin aynı sınıf ortamını sorunsuz bir şekilde paylaşmaları güçleşmektedir

- **Yönetici Temelli Disiplin Problemleri**

Yönetici temelli disiplin problemlerinde bazılarını şöyle sıralayabiliriz.

- a) Okul müdürünün disiplin kuruluna doğrudan müdahale etmesi,
- b) Yöneticilik vasfına sahip olmaması,

- c) Okulu problemsiz gösterebilmek adına disiplin olaylarını es geçmesi,
- d) Yönetim kadrosunun kişisel özellikleri (aşırı hoşgörü, hoşgörüsüzlük, otoriter olamama),
- e) Yönetici kadronun kendi içinde yaşadığı çekişmeler,
- f) Yönetici kadronun sayıca yetersiz olması,
- g) Yönetici kadronun ilerlemiş yaşlardaki insanlardan oluşması gibi etkenler okulda disiplinin yeterli şekilde sağlanamaması ile sonuçlanmaktadır.

Ayrıca okulda çalışan öğretmenler arasında, adalet algısı bu görevi yerine getirme konusunda önemli bir araçtır (Dilek, 2005). Bundan dolayı yöneticiler eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede en önemli araç olan öğretmenlere çıktılarının dağıtılmasında, süreçlerin işleyişinde ve etkileşimde adaletli şekilde davranarak öğretmenlerin etkililiğini arttırabilir. Çünkü örgütsel adalet birçok örgütsel davranışı etkilemektedir. Örgütsel adalete ilişkin algılar çalışanların performanslarını, işbirlikçi çalışmasını, gergin davranışlar sergilenmemesini, örgütsel bağlılığı, yönetime olan güvenlerini, motive olmalarını ve iş tatminini etkilemektedir (Töremen, 2001; Atalay, 2005; Dilek, 2005).

- **Veli Temelli Disiplin Problemleri**

Okulda ve sınıfta gözlemlenen disiplin dışı davranışların aileden kaynaklanan diğer bir sebebi ise anne-baba tutumlarıdır. Kendini gerçekleştirememiş, pozitif bir kişilik kazanamamış anne-babanın çocuklarına karşı negatif tutum ve davranışları, çocuğun davranışlarına birebir yansımakta ve çocuk, ailesinden gördüğü benzer tepkileri, okulda öğretmenlerine ve arkadaşlarına da gösterebilmektedir (Yüksel&Ergün,2005).

Aile bireylerinin her birinin çocuğa yaklaşımlarında farklılık bulunması ise onun güvenlik duygusu kazanmasına engel olduğu gibi, disipline ilişkin kuralları benimsemesini de güçleştirir. Böyle bir ortamda çocuğun öğreneceği tek şey kuralsızlıktır (Oktay,1997).

- **Öğretmen Temelli Disiplin Problemleri**

Doyle' a (1986), göre sınıf içinde istenmeyen davranışların ortaya çıkmasında özellikle öğrenme etkinliklerinin sıkıcı ve önemsiz ayrıntılı bilgilerden oluşması etki etmektedir. Ders işlerken hep aynı yöntemin kullanılması sınıfta tek düzelik yaratır ve öğrencileri sıkar(Akar,2002). Sınıfa sıkılan öğrenci arkadaşı ile konuşmaya, bir şeyler yiyip içmeye ve ya sınıfa gezmeye başlar. Sürekli izleyici konumunda olan öğrencinin belli bir süreden sonra dikkati dağılır ve istenmeyen davranışlar ortaya

çıkar. Öğrencinin öğrenme için harcadığı zaman miktarı ve dikkat yoğunluğu arttıkça istenmeyen davranışlarda azalma görülecektir(Öztürk,2003) .

Disiplin problemlerinin bir kısmının da öğretmenlerin kişisel yeteneklerinin eksikliğinden ya da onların eğitim eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Birçok okulda eğitim-öğretim ile geçmesi gereken zamanlar, öğretmenlerin öğrenci sorunlarını çözmeye çalışmalarıyla ya da öğretmenlerin denetleyemediği aşırı hareketli ve isyankâr çocukların yarattığı sorunlarla uğraşmakla geçer(Kök,2007). Öğretme süreci zevkli hale getirilemezse, direnme, düşük motivasyon, dikkat süresinin azlığı, ilgisizlik, hatta öfke ve sistemden bir an önce kurtulma davranışları ortaya çıkar. Artan sorun davranışlar karşısında da öğretmen öfkelenir, yetkisinden aldığı gücü kullanma eğilimi gösterir; öğretim bıkkınlık yaşanan, sevimsiz bir süreç haline gelir(Akçadağ,2005).

Özan (2009) çalışmasında, her öğrencinin derse karşı aynı ilgi ve isteği duymayabileceğini, bu nedenle öğretmene düşen görevin mümkün oldukça derse karşı ilgi çekici etkinlikler düzenlemek olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin derse katılımlarının yetersiz olması ise zaman zaman sınıfta istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olmakta ve sınıf yönetimini güçleştirmektedir (Öztürk, 2003). Öğrencilerdeki bu ilgi eksikliğinin çeşitli nedenleri olabilir. Dersin sürekli aynı şekilde işlenmesi bu nedenlerden birisi olabilir. Bunu önlemek için öğretmenler soru sorabilir, farklı yöntem tekniklerden faydalanarak dersi ilgi çekici hale dönüştürebilir (Çakmak vd.2008). Bu durum ise, öğretmenlerin öğretim yöntemlerine yönelik yeterliliğine bağlanabilir (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007).

Öğretmenler, sınıf yönetiminin temel ilkelerini iyi bilmek durumundadır. Bu bilgilerden yoksun öğretmenler, eğitim sürecindeki faaliyetlerini ya kendi öğrencilik dönemlerindeki öğretmeninin davranışını hatırlayarak ya da çok bilinen fakat çok eskimiş uygulamaları sınıflarına taşıyarak eğitimi uygulamak zorunda kalırlar (Şahin,2004). Öğretmenler sınıf yönetiminin temel ilkelerini, eğitim yaşamlarında okudukları kitaplardan, dinledikleri uzmanlardan ve deneyimli öğretmenlerden elde ederler.

Öğretmenin etkili sınıf yönetimi davranışları için öğrencilere ilişkin gerçekleştirmeleri gereken davranışlarını iyi düzenlemeleri ve kullanmaları gerekmektedir. Sınıfta etkili bir sınıf yönetimi yok ise öğrencilere daha fazla istenmeyen davranış sergileyebilir (Ataman,2000).Okullar toplumdaki oldukça

önemli sosyal kurumlardır. Buralar çocukların ve ergenlerin fiziksel ve psikososyal açıdan iyi olmalarına katkı sağlayan yerlerdir. Okula başlama, çocuk için yeni bir dünyaya açılma, sosyal ve karmaşık bir çevreye girme ve toplumda birey olarak yer almaktır (Yavuzer,2006).

2.2.4.2. Disiplin Anlayışları

Son zamanlarda disiplin ve disiplinli okul- sınıf anlayışımız değişmiştir. Eskiden sınıf disiplninde temel ölçü sınıfın çok sessiz olmasıydı ve cezaya dayalı baskıcı bir yöntem uygulanıyordu. Kimsenin çıt çıkarmadığı, tüm öğrencilerin çiçek olup oturduğu” sınıf disiplni yerini, eskiye göre daha ılımlı olduğu bir anlayışa bırakmıştır. Artık çağdaş eğitim anlayışı, derse, dersin konusuna ve kullanılan yöntemlere göre, öğrencinin sınıfta kendi aralarında dersin düzenini bozmayacak şekilde konuşmalarına, fikirlerini açıkça söyleyebilmelerine, anlamadıkları yerleri sormalarına karşı daha hoş görüldür.

Çizelge 2.3. Disiplin Anlayışları

<i>Eski</i>	<i>Yeni</i>
Amaç: korkutmak, sindirmek,	Amaç: iyileştirmek, güven kazanmak
Ceza ve yasaklama vardır.	Teşvik etme-özendirme vardır.
İşbirliğine kapalıdır.	İşbirliğine dayanır.
Katı kurallara önem verilir.	Öğrenci katılımına önem verilir.
Otorite merkezlidir.	Öğrenci merkezlidir.
Korku ile kontrol sağlanır.	Rehberlik yolu ile kontrol sağlanır.

Bu aşamada; disiplin anlayışlarından sonra disiplin uygulamaları üzerinde durulması gerekir. Büyükkaragöz ve Çivi (1994), 3 çeşit disiplin uygulaması olduğunu belirtmektedir.

- **Yapıcı- Önleyici Disiplin**

Önleyici disiplin anlayışında, öğrencinin içinde bulunduğu yaş, sınıf göz önünde bulundurularak gereksinimleri, beklentileri ve yetersizlikleri değerlendirilerek olaylara gösterebileceği tepkiler değerlendirilir ve buna göre düzenleme yapılır. Böylece istenmeyen davranışın oluşmasına fırsat verilmez. Öğrencinin istenmeyen davranışlar göstermemesi için kurallar konur ve bu kurallara uyması beklenir. Bu disiplin anlayışında sorunları önceden görmek gerekir. Önleyici disiplin anlayışı;

eğitimsel ortamları düzenlemeye yönelik olarak tanımlanmış, sosyal kurallara uyumu çağdaş yaşamın gereği olarak algılayıp, içselleştirmeyi ve uygun akılcı davranışlar kazandırmayı amaçlar(Tertemiz,2003).

Bireyin dışarıdan herhangi bir etki altında kalmadan, dışarıdan bir müdahale olmadan disiplin altına alınması önleyici disiplinde temel amaçtır. Bu nedenle önleyici disiplin anlayışında kuralların oluşturulmasında bireyin katılımı çok gerekli ve önemlidir(Yüksel, 1998).Disiplin problemleri ortaya çıkınca sorunu çözmek, çıkmadan çözmekten daha zordur. Problemin ortaya çıkmadan ortadan kaldırılması için şu hususlara dikkat edilmelidir.

- 1- Derslerde değişik yöntem ve teknikler denenmelidir. Derse olan ilginin artırılması için değişik araç ve gereçler kullanılmalıdır. Öğrenci yapılan eğitimin faydasına inandırılmalıdır.
- 2- Öğrenci sınıfta boş-serbest bırakılmamalıdır. Ders saatlerinde öğrenci serbest bırakılırsa o sınıfta disiplin problemlerinin olma ihtimali artar. Öğrenci mutlaka bir işle, ödevle, sosyal faaliyetle meşgul edilmelidir. Boş kalan öğrenciler, gürültü yaparak diğer sınıflarda ders işlenmesine engel olmakta veya okulun eşyalarına zarar verecek davranışlarda bulunmaktadır.
- 3- Öğrencilerle iletişim halinde iken emir cümleleri yerine rica cümleleri kullanmak daha doğru olur. Öğrenciye emir vererek iş yaptırmak yerine, o işin nasıl ve neden yapılması gerektiği anlatılarak yaptırmak esastır. “Susun, gürültü yapmayın ”demek yerine;-yan sınıfta sınav var, arkadaşlarınız rahatsız olmasın. Gibi cümleler kullanılmalıdır.
- 4- Öğrenci yaşça eğitimcilerden küçük olsa bile ona ve kişiliğine saygı gösterilmeli, alaycı ve kibirli davranmaktan kaçınılmalıdır. Sınıfta demokratik tutum sergilemeyen, öğrenci ile alay eden öğretmen sınıfa hakim olamaz.
- 5- Öğrencinin öğrenmediği konuların nedenleri araştırılmalı, onun derse ilgisini çekecek yollar bulunmalıdır.
- 6- Öğrenci başarısının verdiği gururu ve zevki tatmalıdır.

- **Engelleyici Disiplin**

Engelleyici disiplin, ortaya çıkabilecek problemleri önceden görerek, tahmin ederek problem ortaya çıkmadan, büyümeden yatıştırıp yok etmektir. Etkin bir

rehberlik ve danışmanlık yoluyla bu kavram okulda etkili bir biçimde uygulanır, Engelleyici disiplinde amaç istenmeyen davranışları cezaya gerek kalmadan engellemektir

- **Düzeltilici Disiplin**

Bütün alınan tedbirlere, verilen imkân ve iyi niyete rağmen suç işlenmiş ise, öğrenciye karşı alınacak tavır ve tutumla öğrencinin suç işlememesini sağlamaktır. Düzeltilici disiplin, disiplin sorunu ortaya çıktıktan sonra onları ortadan kaldırmaya yöneliktir. Düzeltilici disiplin yaklaşımı, bireyde kabul gören mevcut düzen ve kurallara uymama yerine, onlara uymasını sağlayan bir düşüncenin geliştirilmesi temeline dayanmaktadır.

Etkili disiplinin olduğu yerde bireyin kendini denetleyebildiği görülür. Bu nedenle, büyüklerin ve okulun görevinin öğrenciyi denetlemek değil, öğrencinin kendini denetlemesine yardım ve rehberlik etmek, bunun için uygun koşullar hazırlamak olduğunun unutulmaması gerekir.

İstenmeyen davranışlara karşı cezaya, en son ve zorunlu olunması durumunda başvurulmalıdır. İstenmeyen davranışlar karşısında yapılabilecekleri Başar (1997) şöyle sıralamaktadır:

Sorunu anlamak: Davranışın tanınması ve nedenlerini anlamadır. Örneğin, öğrencinin derste aniden ayağa kalkmasının nedeni, dersin düzenini bozmak için mi yoksa acil ihtiyacı olduğu için mi yapılan bir davranıştır? Davranışın saygısızlık ya da ihtiyaç olarak nitelenmesinde yol gösterici olacaktır.

Görmezden gelmek: Bazen öğrencinin yaptığı davranış çok ta önemli olmayabilir. Böyle durumlarda yönetici ve ya öğretmen, öğrencinin davranışını görmezden gelerek davranışın sönmesini sağlayabilir. Bazen bazı sorunlarla uğraşmak yerine onları görmezden gelmek daha iyi olabilir.

Uyarlamak: Özellikle gençler yaptıklarının yeterince farkında olmayabilirler. Bu nedenle uyarma hem davranışının farkında olmasını hem de sonuçlarını anlamasını sağlamak için gerekli olabilir. Zaman yitirmeden yapılan uyarıların diğer öğrenciler için önleyici olduğu belirtilmektedir. Uyarının yapılışında, kabul edilmeyenin öğrenci değil davranış olduğunun fark ettirilmesi gerekir.

Derste değişiklik yapmak: Sınıf içindeki sorunları derse katılmayan, derse ilgi göstermeyen öğrenciler yaratır ve böyle yaparak diğerlerini de dersten koparabilirler. Dersin akışında, yöntemlerde, etkinlikte değişiklik yapılarak nedenler ortadan kaldırılabilir.

Sorumluluk vermek: Sorun davranışlar sergileyen öğrenciye ödev ve sorumluluk verilerek, kendi davranışını denetleme sorumluluğunu üstlenmesine yardım edilebilir. Sorumluluğun ceza olarak değil destek olarak verilmesi önemlidir.

Öğrenciyle konuşmak: Sorun başka şekilde çözülemiyorsa, ya da çözülemeyeceği anlaşılırsa, davranışın yapılması ve yapılmaması durumunda nelerin olacağı öğrenciye açıklanabilir.

Okul yönetimi ve aileyle ilişki kurmak: Öğretmen, sorunu çözemediğinde ya da sorun okul ve aileden kaynaklandığında çözüm için onların da katkısı gerekebileceğinden işbirliği yapılmalıdır. Bu işbirliğinin, yazılı bir anlaşma şeklinde olabileceği de belirtilmektedir.

Ceza vermek: Ceza, istenmeyen davranışa karşı başvurulacak son seçenektir. Daha önce de belirtildiği gibi cezadan çok, önleyicilik ve diğer yöntemler izlenmelidir. Cezaya başvurulduğunda da davranışla bağlantılı, onun yinelenmesini engelleyici olmalı ve asla bedensel cezaya başvurulmamalıdır.

2.2.4.3. Okulda Disiplin Sağlanmasında Yöneticinin Görevi

Okul müdürü, etkili bir yönetim ve örnek bir kişilik sergileyerek okul disiplinini sağlamada önemli bir liderlik rolü üstlenir. Öğretimsel lider olarak yöneticiler, disiplin uygulamalarının etkililiğini sağlamalı ve öğretimi güçlendirmelidir. Disiplinli öğrencilerin müdürleri, genellikle, okulun her tarafında görülen rol modelleridir. Duke (1999)'a göre, yöneticiler, okulu koltuklarında oturarak değil, okulu dolaşarak yönetmeli, ayrıca öğrencileri ve çalışanları selamlamakla, okuldaki sorunlu bölgeleri gözetlemekle meşgul olmalıdırlar Okul müdürü, önemli bir yönetim ve model bir kişilik sergileyerek disiplini sağlamalıdır. Okulu odasında oturarak değil okulu dolaşarak yönetmeli, öğrencileri ve çalışanları selamlamalı, okuldaki sorunlu bölgeleri gözlemlemelidir Nelson,2002).

Eğitim yöneticilerinin ve özellikle okul yöneticilerinin davranışları büyük önem taşımaktadır. Bu önem, ilk olarak eğitim yöneticisinin okul gibi eğitim işlerini üstlenmiş ve doğru davranış kazandırmayı amaçlayan bir kurumun en yetkili temsilcisi olmasından; ikinci olarak da eğitim yöneticilerinin hem iş görenler için hem de öğrenciler için bir otorite figürü olarak rol modeli olmaları gerekliliğinden kaynaklanır(Pehlivan, 1997:145).

Yönetici düzenleyeceği toplantılarda sadece çalışanlara değil aynı zamanda öğrencilere de okulun etik prensiplerini sözlü olarak ifade etmeli ve bunları bizzat

kendisi uygulanmalıdır. Okulda belirlenmiş ilkeler tüm çalışanlara ve öğrenim gören öğrencilere eşit bir şekilde uygulanmalıdır (Aydın, 2001: 162).

Okulun amaçlarını gerçekleştirecek, yapısını yaşatacak ve havasını koruyacak iç öğelerin lideri okul müdürü olmalıdır. Gerçekte, müdür formal yetkilerden güç alan bir üsttür. Bu statünün verdiği yetkinin, sosyal ve teknik yetkilerle desteklenmesi, okuldaki diğer öğeler tarafından kabul edilir, benimsenirse, liderlik statüsü kazanabilir(Bursalıoğlu, 1994:38-39).

Disiplin okulda ve sınıfta bir bütündür. Öğretmenin sınıfta disiplinsiz davranan bir öğrenciyi okul idaresine, müdür veya müdür yardımcısının odasına göndermesi sorunun çözümü değildir. Müdürün göstereceği tavır ile öğretmenin beklediği tavır tamamen ters olabilir. Disiplin konusunda öğretmen ve idareciler ortak tavır içinde olmalıdırlar. Birbirinden farklı uygulamaların olduğu okullarda, öğrenciler bunu fark ederek, kendi istek ve düşüncelerini gerçekleştirmek için idare ve öğretmenleri karşı karşıya getirebilir(Tosun,2001).

Bir yöneticinin başarısı, onun disiplin sorunlarıyla baş etmesindeki başarısına bağlıdır yetersiz eğitimin düzgün bir disiplin sisteminin yokluğundan kaynaklanmaktadır.

Etkili disiplin sisteminde kendini kontrol etme vardır. Yani, sürekli çocuğu veya öğrenciyi kontrol etmek yerine kendi kendini kontrol edebilen çocuklar yetiştirebilmek, onların kendilerini kontrol etmelerine yardımcı olabilmek esastır(Tosun,2001).Kaliteli öğrenmenin olduğu ortamlarda, sınıfta bulunan tüm öğrencilerin öğrenme faaliyetlerine katılması beklenir ve öğrencinin davranışı her hangi bir baskı olmadan yürütülür. Okulda, öğrenme ortamının olduğu her yerde öğrencinin temel ve psikolojik ihtiyaçları karşılandığı takdirde, öğrenci dikkat çekerek bunları karşılama ihtiyacı göstermez. Sorumsuz davranışlar sergilemez. Okuldaki öğretmen ve idareciler, öğrencinin doğru ve kabul gören davranışı seçmesine yardım etmek zorundadır(Özcan,2008).

Cemaloğlu (2007)'na göre okul yönetimi, yönetim uygulamaları ile etkin bir disiplin ortamı oluşturabileceği gibi, etkisiz ve başarısız, sorunlu bir okul ortamı da yaratabilir. Açıkalın'ın (1994, s. 115) da belirttiği gibi; iyi yetişmiş, yetkin, liderlik özelliklerine sahip yöneticiler, büyük ölçüde zamana hükmetme konusunda üst düzeyde yeterlikleri olan kişilerdir. Günümüzde kamu okullarında görev yapan müdürler bürokraside genellikle orta kademe yöneticisi olarak görülmektedir. Okulların her geçen gün büyümesi ve karmaşıklaşması karşısında, bu okulların

yöneticilerinin yetkileri eğitimle doğrudan ya da dolaylı mevzuatla sınırlanmaktadır. Bu konuda yapılan bir araştırma; okul müdürlerinin giderek daha fazla yasa ve kuralların sınırlayıcılığı ile karşılaştıklarını, artan bir kamu denetiminin baskısı altına girdiklerini ve dolayısıyla okul yönetimindeki kontrollerini yavaş yavaş kaybettiklerini ortaya çıkarmıştır (Griffin, 1993, s. 30).

2.2.4.4. Okullarda Eğitimde Disiplinin Önemi

Okullar, aynı hedef ile bir araya gelen insanların amaçlarına ulaşabilmek için harcadıkları çabalardan ve karşılıklı etkileşimlerden oluşan örgütsel yapılar olarak tanımlanabilir. Yönetimin elinde bulunan tüm kaynakları en iyi biçimde kullanması, örgütü hedefine ulaştıracak temel noktadır. Eğitimin ilk şartı olarak uygun öğrenci davranışını oluşturabilme ve bunu muhafaza edebilme konusunda tüm okul çalışanlarının kendilerini mesul hissetmesi, başarılı bir disiplin planının en önemli unsurlarındandır(Nelson,2002).

Okullarda disiplin olaylarının engellenmesi, eğitim ve öğretimi kontrol edebilmenin en etkili yollarından biri de, disiplin olaylarının meydana geldiği çevreyi kontrol edebilmektir. Ve çevreden gelen uyarıcılar, okuldaki disiplin olaylarının artmasında etkilidir. Çevre etkilerini en aza indirebilmek için okul denen özel bir çevre inşa edilmiştir. Okulun çevreden tamamen izole olması disiplin olaylarının azalmasında yardımcı olabilir. Dışarıdan gelen yabancı insanların elini kolunu sallaya sallaya okulun her bölümünde gezebildiği bir ortamda nasıl bir disiplinden bahsedilebilir? Okul, çevre ve çevreden gelen faktörler göz önüne alınarak ayrıca öğrencinin yetenek, ilgi ve gereksinimlerine dikkat edilerek hazırlanmalıdır(Bursalıoğlu,1982).

Disiplin, hem yanlış davranışların önlenmesi, hem de iyileştirilmesi anlamlarını içerir. Davranışların iyileştirilmesi, sağlıklı olmayan davranışları iyileştirmek; önlemek ise, belli bir yetiştirme sonucunda istenmeyen davranışları üretime dönük olarak yönlendirmek olarak yorumlanabilir. Buna bağlı olarak disiplinin;

- a) Okullarda öğrencilerin, iş yerlerinde çalışanların çalıştıkları ortamın kurallarına göre hareket edebilmek için kendini denetlemesi
- b) Okullarda, işyerlerinde veya bulunduğu ortamlarda düzenin sağlanması ve korunması için uygun davranışlar sergilemesi
- c) Öğrencilerin, çalışanların veya bireylerin uygun davranışlar gösterebilmeleri için gerekli her türlü tedbirlerin alınması anlamlarına geldiği söylenebilir.

Yöneticiler, ‘iyi disiplini oluşturmada kilit noktada yer alır çünkü okulun bütün etkililiğinde anahtar insanlardır. Etkisiz, zayıf müdürlerle yönetilen okullara göre, müdürlerin öğretimsel lider olarak görev yaptığı okullarda öğrenciler daha başarılı olur, öğretmenler şevkle eğitim yapar, daha az disiplin sorunu görülür ve okulun kalitesi artar. İyi bir disiplin programı zayıf yöneticiyi güçlü kılmaz, etkili müdürün okul yönetiminde daha başarılı olmasını sağlar (Myers,1990).

Etkili bir disiplin oluşturma konusunda yöneticilerin ve öğretmenlerin rolü çok fazladır. Öğrencileri okula gelmeye teşvik edecek, gerekli disiplini azami gayretle sağlayacak, gerektiğinde öğrencilerin sorunları ile ilgilenecek, katı bir yönetici-çalışan ilişkisi değil her şeyi konuşarak halleden, problemlere çözüm getirmeye çalışan bir anlayış benimseyecek bir anlayış ile gereken disiplin sağlanmış olacaktır. Yönetimin ve öğretmenlerin net ama katı olmayacak tutumları ile öğrencilerin okul ile olan ilişkileri de maksimum şekilde verimli olacaktır. Disiplinden yoksun olan örgütlerde de ne başarıdan ne de bir verimlilikten bahsedebilmek mümkündür. Bununla karşılaşmamak adına disiplin dışı davranışların önlenmesi konusunda tüm okul personeli üzerine düşen görevi yapmakla yükümlüdür. Bu sebeple de disiplin oluşturmada sorumlu yöneticilerin bu görevlerinde ne kadar başarılı ve faal olduklarının ortaya çıkarılması, eğitim sisteminin mühim problemlerinden biri olarak görülmektedir.

Gerekse seçkin ve niteliklere sahip öğrenciler yetiştirebilmesi için okulda bu sonuçları gerçekleştirebilecek kurallar ve amaçlar içeren bir sisteme (disiplin sistemine) gerek vardır (Sarıtaş, 2000).

2.2.4.5. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Çelik(2007),tarafından yapılan araştırmada orta dereceli okullarda disipline aykırı öğrenci davranışları ve bu öğrencilerin disipline aykırı davranışta bulunma nedenleri değerlendirilmiştir.15 adet resmi genel lisede okuyan disiplin cezası almış veya almamış 523 öğrenci örnekleme oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır. Öğrencilerin yaşlarının büyüdükçe disipline aykırı davranışta buldukları tespit edilmiştir.

Özcan(2008),tarafından yapılan çalışmada İstanbul ili Fatih ilçe sınırları içerisinde bulunan 10 adet İlköğretim okulunda görev yapan 150 sınıf ve branş öğretmeni üzerinde nicel araştırma yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır. Disiplin sorunları

tutum ölçeği ve sosyo-demografik bilgi anketi formu kullanılmıştır. Araştırma neticesinde öğretmenlerin, yöneticilerinin yöneticilik uygulamalarına olumlu baktıkları görülmüştür.

şatoğlu(2008), tarafından yapılan araştırmada İstanbul ili Anadolu yakası orta dereceli okul öğrencilerinin, disipline aykırı davranışta bulunma nedenleri araştırılmış, bu araştırma sonunda norm dışı davranışlar gösteren ve sınıf içerisinde uygun olmayan davranışlarda bulunan öğrenciye karşı sınıf öğretmeninin geliştirdiği davranışların, öğretmenlerin sahip olduğu kişisel faktörlere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Baysal(2009),Diyarbakır il merkezinde 86 ilköğretim okulunda yapılan ve evrenden tesadüfi(random)yöntemi ile seçilen 43 okul ve 720 öğretmen değerlendirmeye alınmıştır. Öğretmenlerin eğitim seviyeleri değişkenine göre disiplin sorunlarına bakış açıları arasında bir fark saptanmamıştır. Fakat alanlarına göre öğretmenlerin karşılaştıkları disiplin sorunlarına karşı kullandıkları çözümler arasında mesleki kıdem ve cinsiyete göre anlamlı bir fark saptanmıştır.

Çerci(2009), tarafından devlet okullarında görevli öğretmenlerin disiplin olaylarına yaklaşımlarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmada, kişisel bilgi formu ve 24 maddelik disiplin nedenleri anketi 348 öğretmene uygulanmıştır. Bu araştırma sonucunda, devlet okullarındaki öğretmenlerin disiplin yaklaşımları görev yaptıkları okullara göre farklılık göstermektedir. Devlet okullarında görevli öğretmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları disiplin yöntemi ile ilgili kurs almalarına göre farklılaşmaktadır.

Duran(2011), 26 okul müdürü ile görüşmüş, orta öğretim kurumlarında okul yönetimine en fazla yansıyan disiplin sorunlarının okulda kavga etmek, okulda sigara içmek, öğretmene saygısızlık, törenlere katılmamak, dersin akışını ve düzenini bozan faaliyetlerde bulunmak, okulda olduğu halde özürsüz derse girmemek ve kopya çekmek olduğu tespit edilmiştir. Orta öğretim kurumlarında okul müdürlerinin, okul yönetimine yansıyan disiplin sorunlarını çözmeye en çok, öğrenciye pozitif yaklaşım, rehberlik hizmetlerinden destek alma, ceza uygulamalarını etkin kılma, öğrenci velileri ile ilişkiyi etkin kılma, sosyal, kültürel, sportif faaliyetleri etkili kılma yaklaşımlarını benimsedikleri görülmektedir.

Hanhan(2012), tarafından İzmir ilinde yapılan çalışmada 4 genel,4 meslek lisesinden toplam 561 öğrenci de inceleme yapılmış, nicel verilerin sağlanması olasılık temelli örneklem seçim tekniği kullanılmıştır. Çalışma 2 aşamadan oluşmaktadır.

Birinci aşama, öğrenciler arasında disiplin kuruluna sevk edilmeyi gerektirecek düzeydeki şiddet ve zorbalık içeren davranış sorunlarını çözmeye yönelik bir yöntem olan ‘onarıcı disiplin modeli’nin Türk eğitim sistemine uyarlamaktır. İkinci aşamanın amacı ise ‘Onarıcı disiplin modelinin etkinliğinin incelenmesidir. Araştırma sonucu olarak ‘Onarıcı disiplin modelinin’ ülkemizde lise öğrencileri arasındaki disiplin sorunlarının kalıcı ve yapıcı çözümünde önemli düzeyde etkili olduğu, ülkemiz eğitim yapısı ve kültürel yapısına uygun olarak adapte edilmiş olduğu söylenebilir.

Gümüş(2013), tarafından yapılan çalışmada liselerde disiplin cezasına konu olan davranışların zaman, cinsiyet, yaş, sınıf ve okul kültürü açısından farklılıkları ele alınmıştır. İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan 5 lisede gerçekleştirilen çalışmada, değerler eğitiminin ön plana çıkartılması ve toplumun her kesimi tarafından desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Aygün(2013) tarafından yapılan çalışmada Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları disiplin problemleri ve bunları ortadan kaldırma yolları belirlenmeye çalışılmıştır.

2.2.4.6. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Samantha(2009), tarafından yapılan çalışmada, 2007-2008 Suç ve Güvenlik Okul Anketindeki (SSOCS:2008) verileri kullanılarak Amerikan devlet okullarındaki suç bulgularını ve şiddeti araştırılmıştır. Bu anket, okullarındaki fiziksel saldırı, gasp ve hırsızlık gibi olayların sıklığı hakkında okullarda işlenen suçlarla ilgili konuları, okulların bakış açısından ve okul müdürlerine sorarak ortaya koymaktadır. Rapor bulgularına göre:

- 1) 2007-2008 öğretim yılı boyunca her 1000 öğrencideki şiddet olaylarının oranının ortaokullarda, ilkokul ve liselerden daha yüksek olduğunu
- 2) okulların % 9’unda en az bir defa silahla tehdit olayının yaşandığı,
- 3) illegal ilaçların dağıtım oranının, alınmasının ve kullanımının mevcudu 1000 ve daha üzeri olan okullarda mevcudu az olan okullara oranla daha yüksek olduğunu,
- 4) okullarının yaklaşık % 13’ünde en az bir çete suçunun rapor edildiğini
- 5) şehir okullarının yaklaşık %18’inde öğrencilerin öğretmenlere karşı her gün ya da en az haftada bir kez saygısız davranışlarda bulunduğunu (sözle sataşma dışında),
- 6) okullarda, ateşli silah ve patlayıcı maddeler haricinde bir silaha sahip olan ya da bunu kullanan öğrenciler için uygulanan disiplin işleminin okuldan uzaklaştırma cezası olduğunu göstermektedir.

Robers ve Simone(2013) tarafından yapılan çalışmada, mağduriyet, öğretmen yaralanması, zorbalık ve siber-zorbalık, okul koşulları, kavgalar, silah, öğrencilerin ilaç ve alkol kullanımı ve öğrencilerin okuldaki kişisel güvenlik algıları gibi konular araştırılmıştır. Okul suç ve güvenlik göstergeleri, farklı nüfus alt grupları arasında ve farklı zamanlarda karşılaştırılmıştır. Ön veriler, 1 Temmuz 2010'dan 30 Haziran 2011'e kadar 31 tane okul ilişkili şiddet ölümlerinin gerçekleştiğini göstermektedir. 2011 yılında 12-18 yaş aralığındaki öğrenciler arasında okulda 1,246,000 adet ölümcül olmayan istismar vakası yaşanmıştır.

Hoffman(2014),tarafından yapılan çalışmada, K-12 okul sisteminde, öğrencileri fiziksel olarak kısıtlamanın ya da denetimsiz bir şekilde toplumdan uzaklaştırmanın çocuğa eğitsel veya iyileştirici anlamda herhangi bir fayda sağlayıp sağlamadığı araştırılmıştır. Ayrıca, acil olmayan durumlarda toplumdan uzaklaştırma ve kısıtlama kullanılması öğrencilerde ciddi fiziksel ve psikolojik tehlikelere sebep olmaktadır. Fakat 2009-2010 yılında Amerika Birleşik Devletler Eğitim Departmanı tarafından toplanan ilk veriler göstermektedir ki diğer olaylarda yasaklanan bu uygulamalar bir eğitim öğretim yılı içinde Amerika Birleşik Devletleri'ndeki okullarda en az 66.000 kez kullanılmıştır. Toplumdan uzaklaştırmanın ve kısıtlamanın sıklığını ve şiddetini, ayrıca çocukları bu uygulamalara maruz kalan ailelerin karşılaştığı engelleri daha iyi anlayabilmek için Sağlık, Eğitim, İşgücü ve Konaklama Senatosu bir araştırma yapmıştır. Bu raporda altı çizilen durumlar, geleceğe kadar uzanan kayıp fırsatlardan ve negatif etkilerden bahsetmektedir. Burada belirtilen öğrenciler için, onların eğitimsel deneyimleri, uzun eğitim süreçleri boyunca sık sık tekrarlanan ve öğrencilerin öğrenme olanaklarını azaltan, ayrıca eğitimsel hiçbir yararı olmayan uygulamaların kullanımıyla ilişkilendirilmiştir. Bu araştırma, okul uygulamalarını olumlu yönde değiştirmek ve toplumdan uzaklaştırmaların ve kısıtlamaların kullanımına etkin bir şekilde vurgu yapmak için bazı yöntemlerin yetersizliğini belgelemiştir.

Porowski(2014), tarafından yapılan çalışmada, kırsal kesimlerdeki okul disiplninde, ırksal farklılıklar konusunda sıfır tolerans disiplin politikalarının etkisini değerlendirmektedir. Bu çalışma orta ölçekli kentsel okul bölgelerindeki sıfır tolerans disiplin politikalarının ani gelişimi gibi doğal bir deneyden yararlanarak göstermektedir ki küçük yerlerdeki siyah öğrenciler bu uygulamalardan orantısız bir şekilde etkilenmektedir ve politika değişikliğini takiben her yıl 70 siyah öğrenci de okuldan atılmaktadır. Ayrıca bu çalışma, sıfır toleransın öğrencilerin okuldan

uzaklaştırılmasının gün geçtikçe artan oranı üzerindeki etkisini araştırmak için negatif binom regresyon devamsızlığı analizini kullanmaktadır. Politika değişikliğini takiben, okuldan uzaklaştırılan siyah ve beyaz öğrenciler arasındaki zaten oldukça büyük olan fark, günden güne daha da artmıştır.

Mayworm(2014), tarafından yapılan araştırmada, Amerika Birleşik Devletleri'nde, düzeni bozan öğrencileri sınıftan ve okuldan uzaklaştırmak için dışlayıcı disiplin (uzaklaştırma-atılma) yaygın olarak kullanılmaktadır. Her disiplin eyleminin tüm gruplara adil ve tutarlı bir şekilde uygulanması gerekirken, 35 yıldan fazla bir zamandır süren araştırma edebiyatı ırksal / etnik azınlıkta olan öğrencilerle beyaz öğrenciler arasında bir disiplin boşluğu olduğunu vurgulamaktadır. Bu edebiyat, son zamanlarda, özel eğitimdeki öğrencilerle diğer öğrenciler arasındaki dışlayıcı disiplin oranlarında da bir boşluk olduğunu belirlemiştir. Bu eşişsizlikler bir endişe uyandırmaktadır, çünkü bu dışlayıcı disiplin ile düşük akademik başarı, sınıfta kalma, tekrarlayan yanlış davranışlar, okulu bırakma, çocuğun suç işlemesi ve diğer istenmeyen sonuçlar arasında bağlantı kurulmaktadır. Bu çalışma, 2009-2010 ve 2011-2012 yılları boyunca Maryland'deki K-12 devlet okullarında okuyan özel eğitim öğrencileri ve ırksal /etnik azınlıkta olan öğrenciler için uygulanan uzaklaştırma ve okuldan atılmaların orantsız oranını araştırmaktadır.

Monahan(2014), tarafından yapılan araştırma, göstermektedir ki okul disiplin politikalarının ve uygulamalarının hem öğrenci hem de okul işleyişi üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul psikolojisi alanında yol gösterici olan etik standartların okul disiplin kararlarını nasıl belirlediğini üç aşamalı bir yaklaşım içinde ortaya çıkarmaktır. Çeşitli disiplin yaklaşımları, bu yaklaşımların geçerliliğini değerlendiren deneysel araştırmalar ve okul disiplin kararlarının verilmesinde okul psikologlarının rolü yeniden incelenmektedir. En sonunda, bu teorinin entegrasyonu, deneysel araştırma ve etik standartlar, üç aşamalı müdahalelerdeki etik uygulamalara uygun olan, daha kapsamlı ve bireyselleştirilmiş okul disiplin politikaları oluşturmanın önemine dikkat çekmektedir. Okul psikologlarının uygulama etkileri görüşlmektedir.

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, veri toplama aracı ile toplanan verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Başakşehir ilçesine bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarını betimlemeye yönelik genel tarama modelinde nicel bir araştırmadır.

Araştırma, genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeline uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmanın modelinde, genel ve alt amaçlara uygun olarak değişkenler arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2000).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Başakşehir ilçesi, örneklemini ise, 2013-2014 eğitim öğretim yılında bu ilçede bulunan, 4 Anadolu Lisesi, 4 Meslek lisesinde olmak üzere toplam 8 lisede görev yapmakta olan 82 öğretmendir.

Araştırmaya katılan öğretmenler ile ilgili demografik bilgiler, çizelgeler halinde bulgular kısmında yer almaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak gerekli ön bilgiler kuramsal tarama ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket Özcan (2008) tarafından hazırlanarak İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları, araştırmasında kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlilik için yapılan faktör analizinde pozitif yönde 0.05 düzeyinde anlamlı ilişki gösterdiği görülmüştür. Ölçme aracının Cronbach alfa katsayısı 0.90 olarak tespit edilmiş olup, alt sınır olan 0.60'dan büyük olduğu görülmektedir. Alfa katsayılarının yüksek olması, ölçek maddelerin birbirleriyle tutarlı olduğunu ve aynı özelliği yoklayan maddelerden oluştuğunu tespit edilmiştir. Bu araştırmada kullanılması için gerekli izin e-mail iletişimi yoluyla alınmıştır. Anketin (Ek 1) birinci bölümünde sekiz soru ile öğretmenlerin kişisel bilgilerine, ikinci bölümünde ise 20 sorudan oluşan disiplin yaklaşımlarına

ilişkin sorular yer almaktadır. Anketler okul yöneticilerinin astlarına yönelik davranışlarına ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Çizelge 3.1. Anket Uygulanan Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulların Listesi

Sıra	Okulun Adı	İlçe
1	Başakşehir Anadolu Lisesi	Başakşehir
2	Toki Kayaşehir Anadolu Lisesi	Başakşehir
3	Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi	Başakşehir
4	Mikdat Ağaoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Başakşehir
5	Toki Kayaşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Başakşehir
6	Toki Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi	Başakşehir
7	Altınşehir Lisesi	Başakşehir
8	Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Başakşehir

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Anketler Eylül 2013 ile Aralık 2013 arasında üç ay gibi sürede, İstanbul ili Başakşehir ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlere araştırmacı tarafından iletilmiş, yeterli süre verilerek anketler araştırmacı tarafından toplanmıştır. Anketleri uygulamadan önce öğretmenlere gerekli açıklamalar yapılmıştır.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Ortaöğretim kurumları öğretmenlerine yönelik olarak hazırlanan ankette yer alan sorulara ilişkin olarak, öğretmenler tarafından verilen cevaplar ayrı ayrı incelenmiş ve anket ile toplanan veriler “SPSS 22 for Windows” istatistik programı ile bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

Toplanan veriler alt amaçlar doğrultusunda çizelge haline getirilmiş ve çizelgelerde frekans ve yüzde değerleri, t testi doğrultusunda en küçük değer, en büyük değer, ortalama ve standart sapma, bazı çizelgelerde de aritmetik ortalama değerleri verilmiştir. Ortaöğretim kurumu öğretmenlerinin görüşlerinin kişisel özelliklerine göre ayrı ayrı karşılaştırıldığı çizelgelerde anlamlı farklılıkları belirlemek amacıyla p değerleri hesaplanmıştır. İlişkisiz iki yada daha çok örneklem ortalamasının birbirinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır (Büyüköztürk , 2012,s.158).

İki ilişkisiz örneklemeden elde edilen puanların birbirinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini ve sayıların dağılımı normallik göstermediğinden non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi uygulanmıştır(Büyüköztürk , 2012,s.155).

4.BULGULAR

4.1. Araştırma Örneğine ait Demografik Verilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılara uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 4.1.'de araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ve öğretmenleri tanımlamaya yönelik mesleki kıdem, eğitim düzeyi, mezun olunan fakülte gibi bilgilere yer verilmiştir.

Çizelge 4. 1. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Bayan	36	43.9	43.9	43.9
Erkek	46	56.1	56.1	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4.1'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin yüzde 43.9'unun bayan, yüzde 56.1'inin ise erkek olmak üzere toplam 82 öğretmenden oluşmaktadır.

Çizelge 4. 2. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
21-25	1	1.2	1.2	1.2
26-30	5	6.1	6.1	7.3
31-35	17	20.7	20.7	28.0
36-40	29	35.4	35.4	63.4
41-45	21	25.6	25.6	89.0
46-50	8	9.8	9.8	98.8
51 ve üzeri	1	1.2	1.2	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4. 2' de Öğretmenlerin yaşları yedi ayrı dilimde ele alınmıştır ve her dilim beş yıllık aralıktan oluşmaktadır. Birinci dilim olan 21-25 yaş dilimine bakıldığında sadece bir öğretmenin (%1. 2) bu yaş aralığında olduğu görülmektedir. Aynı şekilde 51 yaş ve üzerinde de bir öğretmenin bulunduğu görülmektedir. En fazla öğretmenin bulunduğu yaş dilimi ise 36-40 yaş dilimidir. Bu dilimde öğretmenlerin (%3,4)'ü yer almaktadır. 41-45 yaş diliminde öğretmenlerin (%25,6)'sı bulunurken, 31-35 yaş diliminde (%20,7), 46-50 yaş diliminde (%9,8), 26-30 yaş diliminde ise (%6,1) oranında öğretmen bulunmaktadır.

Çizelge 4. 3. Branş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Branş	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Sınıf öğretmeni	2	2.4	2.4	2.4
Branş öğretmeni	80	97.6	97.4	97.4
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4.3'de branş değişkenine göre araştırmaya katılan öğretmenlerin yüzde 2.4'ü sınıf öğretmeni, yüzde 97.6 ise branş öğretmeni olmak üzere toplam 82 öğretmenden oluşmaktadır.

Çizelge 4. 4. Eğitim Düzeyi İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Eğitim Düzeyi	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Lisans	61	74.4	74.4	74.4
Yüksek lisans	21	25.6	25.6	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Eğitim düzeyine göre öğretmenlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğunun (%74,4) lisans mezunu, %25,6 ünün ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. 5. Mezun Olduğu Fakülte İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Mezun olduğu fakülte	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Eğitim Fakültesi	37	45.1	45.1	45.1
Diğer	45	54.9	54.9	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4.5’de mezun olduğu fakülteye göre öğretmenlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin 37’si (%44.1) eğitim fakültesi mezunu, 45 öğretmen ise diğer (%54.9) seçeneğini seçmiş olduğu görülmektedir. Diğer seçeneğini tercih eden öğretmenlerden 11’i tezsiz yüksek lisansla, 34 öğretmen ise üniversitelerin açtığı eğitimlerden formasyon eksikliğini tamamlamıştır.

Çizelge 4. 6. Mesleki Kıdem Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Mesleki Kıdem	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
1-5	5	6.1	6.1	6.1
6-10	11	13.4	13.4	19.5
11-15	34	41.5	41.5	61.0
16-20	20	24.4	24.4	85.4
21 ve üzeri	12	14.6	14.6	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4.6’da katılımcıların mesleki kıdemlerine göre ayrımına bakıldığında çoğunluğun (%41.5), 11-15 yıl kıdem aralığında olduğu görülmektedir. Bu kıdem aralığını sırasıyla %24,4 oranla 16-20 yıl kıdem aralığı, %14,6 oranla 21 yıl ve üzeri kıdem aralığı, % 13,4 oranla 6-10 yıl kıdem aralığı ve %6,1 oranla 1-5 yıl kıdem aralığının takip ettiği görülmektedir.

Çizelge 4. 7. Yöneticilik Eğitimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yöneticilik Eğitimi	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Evet	15	18.3	18.3	18.3
Hayır	67	81.7	81.7	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4.7 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin Yöneticilik ile ilgili kurs seminer alanlar 15 (%18.3) olduğu, eğitim almayanların ise 67 (%81.7) olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. 8. Disiplin Yönetimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Disiplin Yönetimi	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Evet	7	8.5	8.5	8.5
Hayır	75	91.5	91.5	100.0
Toplam	82	100.0	100.0	

Çizelge 4.8'de Disiplin Yönetimi ile ilgili eğitim değişkeni incelendiğinde eğitim alanların 7(%8.5) olduğu, eğitim almayanların ise 75(%91.5) olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.9. Disiplin Yaklaşımları Ölçek Maddelerine Verilen Cevaplara Göre Yüzde ve Sıklık Dağılımları

	İfadeler									
	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	N	%	N	%	N	%	n	%	n	%
Madde1	0	0	10	12.2	16	19.5	43	52.4	13	15.9
Madde 2	4	4.9	27	33.3	22	27.2	21	25.9	7	8.6
Madde 3	12	14.6	50	61.0	11	13.4	6	7.3	3	3.7
Madde 4	5	6.1	13	15.9	11	13.4	43	52.4	10	12.2
Madde 5	8	9.8	22	26.8	11	13.4	33	40.2	8	9.8
Madde 6	0	0	12	15.0	27	33.8	35	43.8	6	7.5
Madde 7	1	1.2	17	21.0	29	35.8	31	38.3	3	3.7
Madde 8	1	1.2	10	12.2	26	31.7	39	47.6	6	7.3
Madde 9	2	2.4	12	14.6	21	25.6	40	48.8	7	8.5
Madde10	0	0	7	8.5	22	26.8	44	53.7	9	11.0
Madde11	4	5.0	12	15.0	19	23.8	42	52.5	3	3.8
Madde12	17	21.0	37	45.7	16	19.8	11	13.6	0	0
Madde13	13	16.0	30	37.0	21	25.9	16	19.8	1	1.2
Madde14	18	22.2	37	45.7	15	18.5	8	9.9	3	3.7
Madde15	1	1.2	4	4.9	13	15.9	54	65.9	10	12.2
Madde16	9	11.1	17	21.0	29	35.8	24	29.6	2	2.5
Madde17	10	12.2	24	29.3	27	32.9	21	25.6	0	0
Madde18	2	2.5	12	14.8	17	21.0	40	49.4	10	12.3
Madde19	27	33.3	33	40.7	7	8.6	12	14.8	2	2.5
Madde20	4	4.9	19	23.2	19	23.2	36	43.9	4	4.9

“Okul müdürü okulda disiplin uygularken adaletli davranmaktadır.” maddesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,2’si katılıyorum, %19,5’i kararsızım, %52,4’ü katılmıyorum ve %15,9’u ise kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Genel olarak öğretmenler okul müdürünün okulda disiplin uygularken adaletli davrandığına katılmamaktadır.

“Okul müdürü okulda disiplin uygularken kinci bir tutum izlemektedir.” maddesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %4,9’u kesinlikle katılıyorum, %33,3’ü katılıyorum, %27,2’si kararsızım, %25,9’u katılmıyorum ve %8,6’sı kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürü okulda disiplinli bir tutum uygularken kinci bir tutum izlemekte olduğuna katılmaktadır.

“Okul müdürü okulda disiplini sağlamak için ağırlıklı olarak cezaya başvurmuştur.” maddesine araştırmaya katılan öğretmenlerin, %14,6’sı kesinlikle katılıyorum, %61,0’ı katılıyorum, %13,4’ü kararsızım, %7,3’ü katılmıyorum ve %3,7’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün okulda disiplini sağlamak için ağırlıklı olarak cezaya başvurduğuna katılmaktadır.

“Okul müdürü astlarını istenmeyen davranışları yapmaktan korumak için sık sık disiplin kurallarını hatırlatmaktadır.” maddesine araştırmaya katılan öğretmenlerin, %6,1’i kesinlikle katılıyorum, %15,9’u katılıyorum, %13,4’ü kararsızım, %52,4’ü katılmıyorum ve %12,2’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürü astlarını istenmeyen davranışları yapmaktan korumak için sık sık disiplin kurallarını hatırlattığına katılmamaktadır.

“Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için disiplin kurallarına dayanarak gözdağı verir.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin, % 9,8’i kesinlikle katılıyorum, %26,8’i katılıyorum, %13,4’ü kararsızım, %40,2’si katılmıyorum ve %9,8’i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün istenmeyen davranışları önlemek için disiplin kurallarına dayanarak gözdağı verdiğine katılmamaktadır.

“Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının tutumlarının nedenlerini araştırır.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,0’i katılıyorum, %33,8’i kararsızım, %43,8’i katılmıyorum, %7,5’i ise kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının tutumlarının nedenlerini araştırdığına katılmamaktadır.

“Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarını istenen davranışları yapacak şekilde yetiştirir.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %1,2’si kesinlikle katılıyorum, %21,0’ı katılıyorum, %35,8’i kararsızım, %38,3’ü katılmıyorum ve %3,7’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarını istenen davranışı yapacak şekilde yetiştirdiğine katılmamaktadır.

“Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yapar” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %1,2’si kesinlikle katılıyorum, 12,2’si katılıyorum, %31,7’si kararsızım, %47,6’sı katılmıyorum ve %7,3’ü kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yaptığına katılmamaktadır.

“Okul müdürü disiplin kurallarını astlarını istenmeyen davranışlardan kurtarma aracı olarak görür.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %2,4’ü kesinlikle katılıyorum, %14,6’sı katılıyorum, %25,6’sı kararsızım, %48,8’i katılmıyorum ve %8,5’i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplin kurallarını astlarını istenmeyen davranışlardan kurtarma aracı olarak gördüğüne katılmamaktadır.

“Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için astlarının kendi özdenetimlerini gerçekleştirmeleri gerektiğine inanır.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %8,5’i katılıyorum, %26,8’i kararsızım, %53,7’si katılmıyorum ve %11,0’ı kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün istenmeyen davranışları önlemek için astlarının kendi özdenetimlerini gerçekleştirmelerin gerektiğine inandığına katılmamaktadır.

“Okul müdürü astlarının disiplin için kendi özdenetimlerini sağlamasıyla ceza kurallarına gerek kalmayacağını ifade eder.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %5,0’ı kesinlikle katılıyorum, %15,0’ı katılıyorum, %23,8’i kararsızım, %52,5’i katılmıyorum ve 3,8’i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün astlarının disiplin için kendi özdenetimlerini sağlamasıyla ceza kurallarına gerek kalmayacağını ifade ettiğine katılmamaktadır.

“Okul müdürü disiplini sağlamak için ceza vermekten hoşlanır.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %21,0’ı kesinlikle katılıyorum, %45,7’si katılıyorum, %19,8’i kararsızım ve %13,6’sı katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplini sağlamak için ceza vermekten hoşlandığına katılmaktadır.

“Okul müdürü disiplini, istenmeyen astını korkutma aracı olarak görür.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %16,0’ı kesinlikle katılıyorum, %37,0’ı katılıyorum, %25,9’u kararsızım, %19,8’i katılmıyorum ve %1,2’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplini, istenmeyen astını korkutma aracı olarak gördüğüne katılmaktadır.

“Okul müdürü disiplini, istemediği astına zarar vermek için bir araç olarak görür.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin, %22,2’si kesinlikle katılıyorum, %45,7’si katılıyorum, %18,5’i kararsızım, %9,9’u katılmıyorum ve %3,7’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplini, istemediği astına zarar vermek için bir araç olarak gördüğüne katılmaktadır.

“Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına ne derece uyduklarını izlemektedir.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %1,2’si kesinlikle katılıyorum, %4,9’u katılıyorum, %15,9’u kararsızım, %65,9’u katılmıyorum ve %12,2’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün astlarının disiplin kurallarına ne derece uyduklarını izlediğine katılmamaktadır.

“Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uyum derecelerine göre astlarını ödüllendirmektedir.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %11,1’i kesinlikle katılıyorum, %21,0’ı katılıyorum, %35,8’i kararsızım, %29,6’sı katılmıyorum ve %2,5’i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler okul müdürünün astlarının disiplin kurallarına uyum derecelerine göre astlarını ödüllendirdiği konusunda kararsızdır.

“Okul müdürü disiplin kurallarına uymayan astlarını cezalandırmaktadır.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,2’si kesinlikle katılıyorum, %29,3’ü katılmıyorum, %32,9’u kararsızım ve %25,6’sı katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplin kurallarına uymayan astlarını cezalandırdığına katılmaktadır.

“Okul müdürü bilgili, donanımlı nesiller yetiştirmek hedefiyle disiplin sorunları karşısında bireysel çıkarlardan uzak, uzlaşmacı, yapıcı tutum sergilemektedir.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %2,5’i kesinlikle katılıyorum, %14,8’i

katılıyorum, %21'i kararsızım, %49,4'ü katılmıyorum ve %12,3'ü kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün bilgili, donanımlı nesiller yetiştirmek hedefiyle disiplin sorunları karşısında bireysel çıkarlardan uzak, uzlaşmacı, yapıcı tutum sergilediğine katılmamaktadır.

“Okul yöneticimiz öğretmenleri uyardan ceza verme eğilimindedir.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin, %33,3'ü kesinlikle katılıyorum, %40,7'si katılıyorum, %8,6'sı kararsızım, %14,8'i katılmıyorum ve %2,5'i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul yöneticisinin öğretmenleri uyardan ceza verme eğiliminde olduğuna katılmaktadır.

“Okul müdürü disiplin sorunlarında aslarına karşı tatlı sert davranmaktadır.” maddesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin, %4,9'u kesinlikle katılıyorum, %23,2'si katılıyorum, %23,2'si kararsızım, %43,9'u katılmıyorum ve %4,9'u kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Genel olarak öğretmenler, okul müdürünün disiplin sorunlarında aslarına karşı tatlı sert davrandığına katılmamaktadır.

4.3. Disiplin Yaklaşımları Ölçeği Puanına İlişkin Bulgular

Çizelge 4.10.'de “Disiplin Yaklaşımları “ anketinden elde edilen tanımlayıcı bilgilere yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 4. 10. Disiplin Yaklaşımları Ölçeği Puanına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	Min. Değer	Max Değer	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Toplam Puan	82	32	74	58.39	0.752	6.81

Çizelge 4.9' dan da anlaşılacağı üzere, uygulanan Disiplin Yaklaşımları ölçeği toplam puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=59,39$; dağılımın standart sapması $ss=0.752$; aritmetik ortalamasının standart hatası $Sh_{\bar{x}}=6,814$ olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlerin “Disiplin Yaklaşımları Tutum Ölçeği”nden elde ettikleri ortalama puan, en küçük değer, en büyük değer ve standart sapmaya Çizelge 4.2.'de yer

verilmiştir. Bu ölçekten elde edilebilecek en düşük değer 20, en yüksek değer 100. ortalama değer ise 60,0'dır. Öğretmenlerin elde ettikleri ortalama değer ise 58,1'dir.

Öğretmenlerin ortalamasının 60,0'dan düşük olması öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik olumsuz tutum içinde olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerden 33'ü ortalama değer olan 60 ve üzerinde, 49'u ise ortalama değer altında puan almıştır. Genel olarak öğretmenler okul müdürünün okulda disiplin uygularken adaletli davrandığına katılmamaktadır.

4.3. Gruplara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.11'de Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının öğretmenlerin cinsiyetlerine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılmış olan t testinin sonuçları bulunmaktadır.

Çizelge 4. 11. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre, Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

CİNSİYET	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Kadın	36	57.22	7.91	1.38	0.171
Erkek	42	59.30	5.73		

Kadın ve erkek öğretmenlere göre okul müdürlerinin disiplin yaklaşımları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. ($p>0.05$). Anlamlı bir fark bulunmamasıyla beraber erkek öğretmenlerin ortalamasının ($\bar{x} = 59,3$) kadın öğretmenlerin ortalamasından ($\bar{x} = 57,22$) yüksek olması, erkek öğretmenlere göre okul müdürlerinin daha olumlu bir disiplin yaklaşımına sahip olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.12'de Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının öğretmenlerin yaşlarına göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılmış olan Kruskal Wallis-H testinin sonuçları bulunmaktadır.

Çizelge 4.12. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek İçin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Disiplin Yaklaşımları	21-30	6	49.75	2.29	4	0.683
	31-35	17	38.91			
	36-40	29	40.43			
	41-45	21	45.55			
	46-50	9	34.89			
	Toplam	82				

Öğretmenler yaşlarına göre 21-25, 26-30, 31-35, 36-40, 41-45, 46-50 ve 51 ve üzeri şeklinde gruplandırılmıştır. Değişkenlerin çok olması ve non-parametrik dağılım göstemesi nedeniyle Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. 25 yaş ile 26-30 yaş gurubu, 46-50 yaş ile 51ve üzeri yaş grupları birleştirilmiştir. Bu gruplar içerisindeki öğretmenler arasında, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 4.13. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Değişip Değişmediğini Belirlemek İçin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Disiplin Yaklaşımları	Lisans	61	42.34	2582.5	589.5	0.543	0.587
	Y. Lisans	21	39.07	820.5			
	Toplam	82					

Çizelge 4.13’de Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının öğretmenlerin eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. İki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini ve sayıların dağılımı normallik göstermediğinden non-parametrik testlerden Man Whitney U testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı ya 4 yıllık lisans ya da yüksek lisans mezunudur. Öğretmen okulu veya enstitü mezunlarına rastlanmamıştır. Mann Whitney U Testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark

istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). İki grup arasında anlamlı bir fark görülmemesine karşılık, lisans mezunu öğretmenlerin yüksek lisans mezunlarına göre okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.14'da öğretmenlerin mezun oldukları fakültele göre okul müdürlerinin disiplin yaklaşımları tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılmış olan t testinin sonuçları verilmiştir.

Çizelge 4.14. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültele Göre, Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Disiplin Yaklaşımları	Eğitim Fakültesi	37	57.72	7.61	1.25	0.794	80	0.430
	Diğer	45	58.93	6.11	0.911			

Çizelge 4.14 te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin Disiplin yaklaşımları ölçeği puanlarının eğitim fakültesi mezunu olma veya eğitim fakültesi dışındaki diğer fakültelerden mezun olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Eğitim fakültesini bitiren öğretmenler ile eğitim fakültesi harici bölümlerden mezun olan öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bunun yanında diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlere göre okul müdürlerinin disiplin yaklaşımları konusunda daha olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

çizelge 4.15'de eğitim fakültesi harici diğer fakültelerden mezun olan ve formasyon eğitimi almış olan öğretmenler arasında, aldığı formasyon eğitimini, tezsiz yüksek lisans ile veya üniversitelerden alanlar arasında okul müdürlerinin disiplin yaklaşımı farkını belirlemeye yönelik olarak yapılan Mann Whitney U testinin sonuçları yer almaktadır.

Çizelge 4. 15. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Farklı Şekillerde Formasyon Eğitimi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Disiplin Yaklaşımları	Tezsiz Yüksek Lisans	11	23.82	262.0	196.0	0.435	0.664
	Üniversiteden	39	25.97	1013.0			
	Toplam	50					

Eğitim fakültesi harici fakültelerden mezun olup, formasyon eğitimi almış öğretmenlerden, bu eğitimi tezsiz yüksek lisans ile almış olan öğretmenlerle, üniversitelerden formasyon eğitimi şeklinde alan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca üniversitelerde formasyon eğitimi alan öğretmenlerin tezsiz yüksek lisans yapan öğretmenlere göre okul müdürlerinin disiplin yaklaşımları konusunda daha olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Farklı kıdem yıllarında olan öğretmenler arasındaki disiplin yaklaşımları tutum farklılığının tespit edebilmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi testinin sonuçlarına çizelge 4.16.'de yer verilmiştir.

Çizelge 4.16. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Disiplin Yaklaşımları	1-5	6	43.50	1.10	4	0.894
	6-10	10	39.10			
	11-15	34	40.07			
	16-20	20	45.98			
	21 ve üzeri	12	39.08			
	Toplam	82				

Öğretmenler mesleki kıdemlerine göre 1-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21 ve üzeri olarak gruplara ayrılmıştır. Bu gruplar içerisindeki öğretmenler arasında, okul müdürlerinin

disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumları en olumlu olan öğretmen grubunun 16-20 yıl kıdeme sahip olanlar iken, en olumsuz tutuma sahip olan öğretmen grubunun ise 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Yöneticilik konusunda kurs, seminer veya eğitim alan ve almayan öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumlarından elde edilen puan ortalamalarını kıyaslayarak aralarındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testinin verileri Çizelge 4.17.'da verilmiştir.

Çizelge 4.17. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Yöneticilikle İlgili Kurs, Seminer veya Eğitim Alan ve Almayan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Disiplin Yaklaşımları	Eğitim alan	14	35.50	497.0	392.0	0.964	0.335
	Eğitim almayan	67	42.15	2824.0			
	Toplam	81					

Yöneticilikle ilgili kurs, seminer veya eğitim alan öğretmenler ile almayan öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumları arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, grupların sıralamaları ile fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Bunun yanında anlamlı bir fark olmamasına rağmen, yöneticilikle ilgili herhangi bir kurs, seminer veya eğitim almamış öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Disiplin yönetimiyle ilgili herhangi bir eğitim alan ve almayan öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılmış olan Mann Whitney U testine ait veriler çizelge 4.18.'da verilmiştir.

Çizelge 4.18. Disiplin Yaklaşımları Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanların, Öğretmenlerin Disiplin Yönetimiyle İlgili Eğitim ve Almayan Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Mann Whitney U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Disiplin Yaklaşımları	Disiplin Yönetimi	7	42.71	299.0	240.0	0.265	0.791
	Eğitimi Alan						
	Disiplin Yönetimi	73	40.29	2841.0			
	Eğitimi Almayan						
Toplam	80						

Disiplin yönetimiyle ilgili herhangi bir eğitim alan ve almayan öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlılık gözlemlenmemiştir ($p>0.05$).

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Araştırma kapsamında uygulanan anketin birinci bölümünde yer alan sosyo-demografik anket formu ile toplanan verilerin analizi sonucunda;

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Yaş aralıklarına göre gruplandığımız öğretmenlerin çoğunluğu 36-40 yaş aralığındadır. Öğretmenler genel olarak orta yaş grubunda sayılacak yaşlara sahiptirler. Eğitim düzeylerine bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğunun lisans mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lisans mezunlarının dışındaki öğretmenlerin ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmüştür. Ön lisans ve doktora mezunu olan öğretmen yoktur. Öğretmenlerin yaklaşık yüzde 40'ı eğitim fakültesinden mezun iken, geriye kalan çoğunluk, eğitim fakültesi harici diğer fakültelerden mezun olmuştur. Mesleki kıdemlerine göre beş ayrı grupta sınıflandırılan öğretmenlerin çoğunluğu orta grup olan 11-15 yıl kıdem aralığında bulunmaktadır. Öğretmenlerin sayısının en az olduğu kıdem grubunun ise 1-5 yıl kıdem aralığında olduğu görülmüştür.

Gordon (2002)'a göre; disiplinin birbirine karıştırılan iki yönü vardır. Bazı insanlar disiplin kavramından “kural ve yönetmeliklere uygun sergilenen düzen ve gösterilen davranış ya da eğitimle elde edilen davranışı anlarken, bazıları ise “eğitim vererek denetim altında tutarak boyun eğdirmek ve düzene sokmak”ı anlamaktadır.

Öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumlarının genellikle olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge4.10). Benzer sonuçlar Cemaloğlu(2007)'nin yaptığı çalışmalarda da tespit edilmiştir. Cemaloğlu'na göre okul yönetimi, uygulamaları ile etkin bir disiplin ortamı oluşturabileceği gibi, etkisiz, başarısız, sorunlu bir okul ortamı da yaratabilir.

Öğretmenler, okul müdürünün okulda disiplin uygularken adaletli davrandığına, okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının tutumlarının nedenlerini araştırdığına, okul müdürünün disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarını istenen davranışları yapacak şekilde yetiştirdiğine, okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yaptığına katılmamaktadır.(Çizelge 4.9).

Peterson (1977) yaptığı bir çalışmada müdürlerin zamanlarının yaklaşık % 80'ini öğretmenlerin öğretimle ilgili olmayan ihtiyaçları ve disiplin sorunlarına çözüm

bulmaya harcadıklarını, dolayısıyla öğretim liderliğine az zaman ayırabildiklerini ortaya çıkarmıştır.(Griffin, 1993, s. 31.). Yine Martin ve Willower (1982, s.77) tarafından yapılan bir başka araştırmada müdürlerin zamanlarının ancak % 18'ini öğretimle ilgili konulara ayırdıkları anlaşılmıştır. Bu araştırmalar okul yöneticilerinin astlarının sorunları ile ilgilenmek için zaman ayıramadığını göstermektedir. Buna benzer bir araştırmada Aksoy (1993) tarafından Türkiye'de yapılmış ve aynı sonuçlar elde edilmiştir (Açıklalın, 1994, s. 122).

Şahin(2004),yılında yaptığı çalışmada sınıf yönetimini bilmeyen öğretmenlerin eski uygulamalarla dersi işlediğini, bununda öğrenmeyi sıkıcı hale getirdiğini anlatmaktadır.

Doyle(1986), yaptığı çalışmada sınıf içinde istenmeyen davranışların ortaya çıkmasında özellikle öğrenme etkinliklerinin sıkıcı ve önemsiz ayrıntılı bilgilerden oluşmasının da etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle okul müdürü, öğretmenlerini yeni eğitim tekniklerini takip etmede, hizmet içi eğitim ve seminerlere katılmada desteklemeli ve teşvik etmelidir.

Gerçek disiplin görünmez olandır; belirgin olmadan uygulanan, mevcut ve yaşamın tadını kaçırmayan bir disiplin anlayışı yaratılmalıdır. Disiplin, sistemin işleyişine belirlilik, kararlılık kazandırır ve belirsizliğin yarattığı rastgele durumları, bilinmeyişin verdiği rahatsızlığı önler (Navaro, 2001).

Ayrıca öğretmenler, okul müdürünün okulda disiplin uygularken kinci bir tutum izlediğini, okul müdürünün okulda disiplini sağlamak için ağırlıklı olarak cezaya başvurduğunu, okul müdürü disiplini sağlamak için ceza vermekten hoşlandığını, okul müdürünün disiplini, istemediği astına zarar vermek için bir araç olarak gördüğünü düşünmektedirler. Öğretmenlerin sahip oldukları ve ifade ettikleri bu düşüncelerde onların, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik olumsuz bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Tosun(2001),yaptığı çalışmada belirttiği gibi, disiplin konusunda yöneticilerin farklı tutumlar sergilemesi öğrenci, öğretmen ve idareyi karşı karşıya getirebilir. Aydın(2005), yaptığı çalışmada okulda belirlenmiş ilkelerin tüm çalışan ve öğretmenlere eşit uygulanması üzerinde durmuştur. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin ortalama %55-60'ı okul yöneticilerinin; başkalarının görüşlerine değer vermedikleri, eleştirilere açık olmadıkları, hoş görülmedikleri, astlarına katı davrandıklarını, iyi bir dinleyici olmadıkları, astlarına baskı yaptıklarını, takım çalışması yapmadıklarını, insanlara zaman ayırmadıklarını,

ilişkilerinde güven verici olmadıklarını, olumlu eylemleri desteklemediklerini, bencil davrandıkları yargılarına katıldıkları belirtmişlerdir. Bu bizim çalışmamıza paralellik gösteren bir sonuçtur.

Öğretmenlerin kararsız kaldıkları konu ise araştırma sonucunda en çok dikkat çeken nokta olmuştur. Öğretmenler, okul müdürünün astlarının disiplin kurallarına uyum derecelerine göre astlarını ödüllendirdiği konusunda kararsız olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum okul müdürlerinin öğretmenleri yapılan ödüllendirmeler konusunda yeterince haberdar etmediği ve ilgiyi bu konuya gerektiği kadar çekmediğini düşündürmektedir. Liderlerin temel görevlerinden biri, çalışanların lidere ve örgüte yönelik yaklaşımlarının olumlu bir biçimde şekillenmesini sağlamaktır. Dilek(2005) 'te belirttiği gibi, örgütsel adalet algısı bu görevi yerine getirme konusunda önemli bir araçtır. Bundan dolayı yöneticiler eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede en önemli araç olan öğretmenlere çıktılarını dağıtılmasında, süreçlerin işleyişinde ve etkileşimde adaletli şekilde davranarak öğretmenlerin etkililiğini arttırabilir. Çünkü örgütsel adalet birçok örgütsel davranışı etkilemektedir. Örgütsel adalete ilişkin algılar çalışanların performanslarını, işbirlikçi çalışmasını, gergin davranışlar sergilenmemesini, okula bağlılığı, yönetime olan güvenlerini, motive olmalarını ve iş tatminini etkilemektedir (Töremen, 2001; Atalay, 2005; Dilek, 2005). Örgüt üyelerinin örgütte adaletin olduğunu hissetmesi onların örgütte etkililiğini arttırmaktadır.

Öğretmenlerin davranışları okulların amaçlarına ulaşmasında büyük önem arz etmektedir. Okulların amaçlarına ulaşmasında etkili olan öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının hangi tutum ve davranışlarını etkilediğini ortaya koymak eğitim kurumlarını ve bizzat eğitim yöneticilerini yakından ilgilendirmektedir. Yöneticilerin adil olmayan uygulamalarının öğretmenler üzerindeki olumsuz etkilerinin; performans düşüklüğü, iş doyumunda azalma, okula bağlılıkta azalma, yöneticiye karşı güvensizlik, çatışma, motivasyon düşüklüğü, moral bozukluğu, derste verimsizlik, stres, kendini değersiz hissetme, tükenmişlik ve ilişkilerde isteksizlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumlarının; cinsiyete, yaşa, eğitim düzeyine, mezun olunan fakülteye, formasyon eğitimi alma şekline, mesleki kıdemlerine, yönetim eğitimi alıp almamasına ve disiplin yönetimi eğitimi alıp almamasına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca öğretmenlerin yaşlarına göre, okul müdürlerinin disiplin yaklaşımlarına yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmasa da, yaşları küçük olan öğretmenlerin daha olumlu bir tutum içinde olduğu, yaş ilerledikçe olumsuz tutumun arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma benzer olarak düşük kıdemdeki öğretmenlerin kıdemi fazla olan öğretmenlere göre disiplin yaklaşımı tutumunun daha olumlu olduğu ve olumlu tutumun kıdem arttıkça olumsuzla doğru gittiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özcan(2008),yaptığı çalışma sonucunda öğretmenlerin okul müdürlerinin okullarında görülen disiplin olaylarına bakış açılarına yönelik düşünceleri farklılık gösterdiğini, fakat yaş faktöründe ise farklılık olduğunu görmüştür. Meslekte 15 yılını doldurmuş öğretmenlerin diğer yaş grubundaki öğretmenlere göre daha olumsuz bir tutum içerisinde olduğunu görmüştür. Bu sonuç araştırmamızda ortaya çıkan sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Okul yöneticilerinin sahip oldukları disiplin yaklaşımına yönelik olarak bir öz değerlendirme yapıp, öğretmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımına karşı sahip olduğu olumsuz tutumun gerekçelerini dikkate alarak disiplin yaklaşımlarını gözden geçirmeleri gerekmektedir. Ayrıca;

- Adaletli bir yönetim yöneticinin otoritesini artıracak gibi, yöneticiyi astları tarafından saygı duyulan bir konuma getirir. Okul müdürü, disiplini uygularken astlarına karşı adaletli davranmalı ve bu adalete astlarını inandırmalıdır.
- Yöneticilerin disiplini sağlamak için sık sık cezaya başvurusu yerine, okul içerisinde oluşturacağı güçlü iletişim ortamı, çalışanların birbiriyle ve yönetici ile yapıcı ilişkileri, çalışanların iş birliği ve sorumluluk duygusu kazandığı bir ortam hazırlaması gerekir. Bu sayede disiplinli bir ortam daha kolay ve zorlanmadan oluşturulacaktır. Disiplin, sadece ceza vermek demek değil; olumsuz davranışlar ortaya çıkmadan, bunların önlenmesi için tutarlı ve planlı davranışlarda bulunmaktır(Erdoğan,2001).
- Yöneticiler disiplin kuralları konusunda çalışanlarını bilgilendirmelidir. Bu bilgilendirmenin amacı, ceza yetkisini hatırlatıp gözdağı vermek değil, çalışanların kuralların bilincinde olarak herhangi bir hata yapmasını engellemek olmalıdır. Yöneticiler bireysel çıkarlardan uzak, uzlaşmacı ve yapıcı bir tutum içinde olmalıdır. Okul yönetimi uygulamaları ile disiplinli bir okul oluşturabilir(Cemaloğlu,2007).

- Yöneticiler astları ile arasında yapıcı iletişim ortamı oluşturmalı, disiplin kurallarına uymayan öğretmenlerle, yetki gücünü kullanmadan önce görüşmeli ve bu tür davranışların gerekçesini derinlemesine araştırmalıdır. Bu tür durumlarda öncelikli yapılması gereken cezalandırmak yerine, gerekçelerin tespit edilip gerekli desteğin sağlanması olmalıdır. Bu destek öğretmenin eksik yönleri göz önünde bulundurularak onlara kılavuzluk yapma, yetiştirme ve hizmet içi eğitimlere katılımının sağlanması olabilir.
- Okul yöneticisi, mevcut disiplin kurallarını, astlarına zarar verme aracı, öğretmenleri cezalandırabilmek ve korkutabilmek için bir araç olarak görmemeli, aksine hata yapmasını engelleyen birer araç olarak görmelidir. Disiplin kurallarının varlığını ve gerekliliğini de öğretmenlere bu doğrultuda anlatmalıdır. Ceza, disiplinin işlevlerinden sadece birisidir(Sarıtaş,2000).
- Okul yöneticisi, çalışanların disiplin kurallarına uyum sağlamasında öncelikli olarak onların öz denetim yeteneğini kazanmış olması gerektiğine inanmalıdır. Çalışanların sahip olacakları öz denetim yeteneği, okulda ceza mekanizmasının işleyişinin önüne büyük oranda geçecek ve ceza uygulamalarına gerek kalmayacaktır.
Disiplinin sağlanması için yapılması gerekenlere yönelik her ortamda geçerli olabilecek evrensel bir modelden söz etmek mümkün değildir. Her öğretmen disiplin yaklaşımları ile ilgili geliştirilen modelleri yararlanarak bu konuda kendini geliştirmelidir (Kızılkaya, 2006).
- Yöneticiler, düzenli ve sürekli olarak öğretmenlerin disiplin kurallarına ne derece uyduklarını takip ve kontrol etmeli, bu kontroller neticesinde kurallara sürekli uyduğu görülen öğretmenlerin mutlaka ödüllendirilmesi gereklidir. Ödüllendirme, disiplin kurallarına uyan öğretmenlerin davranışlarını devam ettirmesini sağlayacağı gibi, iş motivasyonunun ve kuruma bağlılığının artması gibi faydalı sonuçları da beraberinde getirecektir. Takip ve kontroller sonucunda disiplin kurallarına uymayan öğretmenlere ceza vermekten kaçınılmalı, tatlı sert bir yaklaşım sergileyerek bu duruma sebep olan gerekçeler belirlenip gerekli destek sağlanmalıdır.
Watkins ve Wagner'a göre (2000), davranışın sorun oluşturup oluşturmaması, davranışın gösterildiği yere, zamana, davranışın sahibine, davranışı değerlendiren kişiye ya da o anda aynı ortamda bulunan diğer kişilere göre

değişebilmektedir. Ancak okulda uygun bir eğitsel ortam kurmak için disiplin politikaları, süreci ve uygulamaları ile ilgili bir uzlaşma olması ve öğrenci gereksinimlerinin belirlenmesi, okul toplumunun tüm üyeleri için zorunludur.

5.2. Öneriler

- Yöneticiler öğretmenlere güvenmeli, onların öz denetimli olduğunu inanmalı,
- Yöneticiler, düzenli ve sürekli olarak öğretmenlerin disiplin kurallarına ne derece uyduklarını takip ve kontrol etmeli,
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri için hizmet içi eğitim kursları ve seminerlere katılımı sağlanmalı,
- Okul yöneticisini belirleme kriterleri, objektif, açık, net, tarafsız, siyasilerin etkisinden uzak, kriterler belirlenmeli,
- Okul çevre ilişkisine önem verilerek, çevrenin okula maddi manevi desteği sağlanmalı,
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirebilmeleri için, öğretmenlerin kullanımına açık öğrenme kaynakları laboratuvarlar kurulmalıdır.
- Ödül hak eden öğretmenlere verilmelidir. Bu konuda siyasi davranmak ve hak etmeyen kişilere ödülleri verilmesi diğer öğretmenlerin iş doyumunu olumsuz etkileyebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalin A.(1994). Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği.Ankara: Pegem Yayınları
- Akar,İ.,(2002).Öğrenci Davranışlarını etkileyen etmenler. Z. Kaya(Ed.),Sınıf Yönetimi içinde. Ankara: Pegem
- Akçadağ,T.,(2005).Sorun Davranışların Yönetimi, Etkili Sınıf Yönetimi, Editör: Hüseyin Kıran, Ankara: Anı Yayınevi.
- Alıcıgüzel, İ., (1999). Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Atalay, İ. (2005). “Örgütsel Vatandaşlık ve Örgütsel Adalet.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Atay, S.,(2013). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmen ve Yöneticiler ile Bu Okulda Okuyan Öğrenci ve Velilerinin Disipline İlişkin Algıları (Sakarya Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi.
- Aydın, P. İ.,(2001), Yönetmelik Mesleki ve Örgütsel Etik, Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Baltaş,A.(2003).Değer Katan Ekip Çalışması Ekip Üyesinin El Kitabı,Remzi Kitabevi.İstanbul
- Başar,H.,(2003).Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık
- Başaran,İ.E.,(1996)Eğitim Yönetimi, Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Baysal,Z.N(2009).Projeyle Dayalı Öğrenme. Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi. PegemA Yayıncılık. Ankara.
- Bursalıoğlu,Z.(1982).Eğitim Yönetiminde Teorive Uygulama .Pegem Akademi Yayınları.
- Bursalıoğlu, Z.(2000), “Eğitimimizde Yönetim, Uzmanlık, Planlama ve Uygulama Sorunları”, Eğitimde Yönetimi Anlamak Sistemi Çözümlemek, Pegem Yayıncılık, Ankara.

- Büyükkaragöz,S(1994).Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğrencilerinin Demokratik tutumlarının Araştırılması. Türk Demokrasi Vakfı Bülteni. Ankara
- Cemaloğlu,N.,(2007).Disiplin ile İlgili Kavramlar, İlkeler ve Uygulamalar, Milli Eğitim Dergisi.
- Dilek, H. (2005). “Liderlik Tarzlarının Ve Adalet Algısının; Örgütsel Bağlılık, İş Tatmini ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkilerine Yönelik Bir Araştırma.” Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, İzmit.
- Dinçer, Ö. ve Fidan, Y. (1996), İşletme Yönetimi, I. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul
- Doyle,M.(1986).Liberalism and Politica.American Political Science Review.
- Erdoğan,İ(2008). Sınıf Yönetimi, Ders, Konferans, Panel ve Seminer Etkinliklerinde Başarının Yolları, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Eren, E.,(1996). Yönetim Psikolojisi, 3. baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadı Enstitü Yayınları.
- Ergin, 1997; JudgeI Wanatabe, 1993; Dikmen, 1995, Akt. Fatma Yıldırım, İş Doyumu ile Örgütsel Adalet İlişkisi, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, 2007.
- Ertürk, A.(2001) Kaos kuramı.Yönetin ve Eğitimdeki Yansımaları Kastamonu Eğitim Dergisi.
- Griffin, Michael Stephen. "Instructional Leadership Behaviours Of Catholic Secondary School Principals". Doctoral Dissertation. The University of Connecticut, 1993.
- Gordon, T. (2002). Çocukta Dış Disiplin mi? İç Disiplin mi? Anne babaların ve Öğretmenlerin İç Disiplinli, Kendine Saygılı ve Sorumluluk Duygusu Gelişmiş Çocuklar Yetiştirmeleri İçin Yeni Yollar, (Çev.: Emel Aksay), İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Güney, S.,(2007). Yönetim ve Organizasyon, Nobel Yayınları, Ankara.
- Güney, S., (2012). Liderlik, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Gökhan, S.,(2007). İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güçlü, M.(2004). “Ortaöğretim Kurumlarında Disiplin Cezası Alan Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Yönden İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gümüş,S.(2013).The Great Transformation:From eBook to Interactive eBook 2013
AECT International Convention in Anaheim, California
- Hesapçioğlu M.,(1998), Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Ilgar, L.(2005). “Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi”, Beta Yayıncılık,
İstanbul.
- Karasar, N. (2000). “Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkelere Teknikler”,
Nobel Yayınları, 10. Baskı, Ankara.
- Kızılkaya, E.(2006). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Olumlu Disiplin
Yöntemlerini Öğrenme İhtiyacı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi),
Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Adana. Koçel, T. (2001). “Kişilik
ve Liderlik”, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kök, M.(2007). Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğretmen, Rehber Öğretmen,
Yöneticilerin Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Ceza Yönetmeliğindeki Ceza
Gerektiren Davranışlar ile Cezalara İlişkin Görüşleri Doktora Tezi,
Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L.(2004).Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Ankara: Nobel Yayın
Dağıtım.
- Küçükahmet, L.(2000).(Editör). Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, 4.Baskı.
Ankara. Nobel Yayınları.
- Martin, W. j ve D.D Willower. "The Managerial Behavior of High
SchoolPrincipals". Educational Administration Quarterly. 17, ss. 69-
90,1981.
- Myers,K.J.,(1990). TheRelationshipBetween Administrator Ideology Of Pupil
Control AndDisciplineEffectivenessDoctor of Philosophy, Arizona
StateUniversity, Arizona.
- Navaro, L. (2001). Gerçekten Beni Duyuyor Musunuz?, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Nelson M.F.,(2002). “A QualitativeStudy Of Effective School DisciplinePractices:
Perceptions Of Administrators, TenuredTeachersAndParents in Twenty
Schools”, (Doctor of Education), East Tennessee StateUniversity, East
Tennessee.
- Özcan, H. Ö. (2008). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okuldaki Disiplin
Yaklaşımları, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans
Programı, İstanbul.

- Ökdem, M.(2002). İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Kural Dışı Davranışları, Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özcan, H.(2008).“ İlköğretim Okulu Yöneticilerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları”(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk,F.(2003).Küreselleşme –Yeni Dünya Düzeni.www.mfa.gov.tr
- Pehlivan, İ.(1999), Eğitim Yöneticilerinin Etik Davranışları Üzerine Bir Araştırma(Ankara İl Örneği), 4.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler 3, Anadolu Üniversitesi, 10-12 Eylül 1997, Eskişehir.
- Sarıtaş, M. (2000). Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama, Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sarıtaş, M. (2005). Sınıf Yönetimi ve Disiplin ile İlgili Kurallar Geliştirme.
- Sarpkaya,P.(2005).Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Anı Yayınları. Ankara.
- Sayın, N.(2001). “Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleri İle İstenmeyen Davranışları Önleme Yöntemleri”,(Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sönmez M.(2006).Disiplin ve ceza. Ankara: Emel Matbaacılık Sanayi Akt. Cenk Alp Ergin, “Organizasyonlarda Disiplinsiz Davranışlar ve Disiplinsiz Davranışlar ile Kişilik Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Kayseri’de Bir Araştırma”.
- Şener Büyüköztürk, 2012, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem Akademi, Ankara
- Tertemiz,N.(2000).Sınıf Yönetimi ve Disiplin. Nobel Yayınları. Ankara.
- Tezcan,M.(2003).Eğitimde Yabancılaşma. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.
- Tosun,E.(2001).Kriz Yönetimi Üzerine Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.Cilt:5
- Töremen, F. (2001). Öğrenen Okul. Ankara Nobel Yayınları.
- Watkins.B. & P. Wagner(2000).Child Psychology and Psychiatry Review .London: Sage Publications.
- Uzun, S.A.(2001). Özgürleştiren Disiplin, İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Yavuzer, H.(2006).Okul Çağı Çocuğu.Remzi Kitabevi.İstanbul

- Yeşilyurt, E. (2007). Yeni İlköğretim Programları Temel Niteliklerinin Öğretim Yöntem ve Tekniklerine Göre Değerlendirilmesi, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları.
- Yüksel, A. & Ergün, M.(2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm yolları. Yaşadıkça Eğitim

EKLER

EK-1:KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Ek-1 Anket Örneği

Değerli öğretmenler;

Bu anket,ortaöğretim kurumu yöneticilerinin okullardaki (ast-üst ilişkileri ile ilgili)disiplin sorunlarıyla ilişkili tutumlarının incelenmesi amacı ile hazırlanmıştır.

Anketten elde edilen veriler toplu olarak değerlendirilecek ve sadece çalışmanın amacına uygun kullanılacaktır.Bu nedenle ankete isminizi yazmaya gerek yoktur.Ankete içtenlikle vereceğiniz cevaplar araştırmanın amacına ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

İlginiz ve katkılarınız için teşekkür eder,saygılar sunarım.

Ayşe BÜYÜKSARI

Başakşehir Anadolu Lisesi

1)Cinsiyetiniz

1.( ) Bay 2.( ) Bayan

2)Yaşınız

1.( )21-25

2.( )26-30

3.( )31-35

4.( )36-40

5.( )41-45

6.( )46-50

7.( )51 ve üzeri

3)Branşınız

1.( )Sınıf Öğretmeni 2.( )Branş Öğretmeni

4)Eğitim Düzeyiniz

1.( )Ön Lisans 2.( )Lisans 3.( )Yüksek Lisans

4.( )Doktora 5.( ) Diğer(Lütfenbelirtiniz...)

5)Mezun olduğunuz fakülte

1.( )Eğitim Fakültesi

2.( )Diğer

Diğer ise formasyon eğitimini nasıl aldınız?

( )Tezsiz yüksek lisans

( )Üniversitelerden

6)Mesleki kıdeminiz

1.( )1-5 2.( ) 6-10 3.( )11-15 4. ( )16-20 5.( )21 ve üye

7)Yöneticilikle ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?

1.( )Evet 2. ( )Hayır

8)Disiplin yönetimi ile ilgili eğitim aldınız mı?

1.( ) Evet 2.( ) Hayır

EK-2:Ölçek Maddeleri

No Madde

- 1 Okul müdürü okulda disiplin uygularken adaletli davranmaktadır.
  - 2 Okul müdürü okulda disiplin uygularken kinci bir tutum izlemektedir.
  - 3 Okul müdürü okulda disiplini sağlamak için ağırlıklı olarak cezaya başvurmaktadır.
  - 4 Okul müdürü astlarını istenmeyen davranışları yapmaktan korumak için sık sık disiplin kurallarını hatırlatmaktadır.
  - 5 Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için disiplin kurallarına dayanarak gözdağı verir.
  - 6 Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının tutumlarının nedenlerini araştırır.
  - 7 Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarını istenen davranışları yapacak şekilde yetiştirir.
  - 8 Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astlarının sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yapar.
  - 9 Okul müdürü disiplin kurallarını astlarını istenmeyen davranışlardan kurtarma aracı olarak görür.
  - 10 Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için astlarının kendi özdenetimlerini gerçekleştirmeleri gerektiğine inanır.
  - 11 Okul müdürü astlarının disiplin için kendi özdenetimlerini sağlamasıyla ceza kurallarına gerek kalmayacağını ifade eder.
  - 12 Okul müdürü disiplini sağlamak için ceza vermekten hoşlanır.
  - 13 Okul müdürü disiplini, istenmeyen astını korkutma aracı olarak görür.
  - 14 Okul müdürü disiplini, istemediği astına zarar vermek için bir araç olarak görür.
  - 15 Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına ne derece uyduklarını izlemektedir.
  - 16 Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uyum derecelerine göre astlarını ödüllendirmektedir.
  - 17 Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uymayan astlarını cezalandırmaktadır.
  - 18 Okul müdürü bilgili, donanımlı, nesiller yetiştirmek hedefiyle disiplin sorunları karşısında bireysel çıkarılardan uzak uzlaşmacı, yapıcı tutum sergilemektedir.
  - 19 Okul yöneticimiz öğretmenleri uyarmadan ceza verme eğilimindedir.
  - 20 Okul müdürü disiplin sorunlarında astlara karşı tatlı sert davranmaktadır.
-

EK-3:UYGULANMIŞ ANKET ÖRNEKLERİ

1)Cinsiyetiniz

1.( ) Bay 2.() Bayan

2)Yaşınız

1.( )21-25

2.( )26-30

3.( )31-35

4.( )36-40

5.()41-45

6.( )46-50

7.( )51 ve üzeri

3)Branşınız

1.( )Sınıf Öğretmeni 2.()Branş Öğretmeni

4)Eğitim Düzeyiniz

1.( )Ön Lisans 2.()Lisans 3.( )Yüksek Lisans

4.( )Doktora 5.( ) Diğer(Lütfenbelirtiniz...)

5)Mezun olduğunuz fakülte

1.()Eğitim Fakültesi

2.( )Diğer

Diğer ise formasyon eğitimi nasıl aldınız?

( )Tezsiz yüksek lisans

( )Üniversitelerden

6)Mesleki kıdeminiz

1.( )1-5 2.( ) 6-10 3.( )11-15 4.()16-20 5.( )21 ve üzeri

7)Yöneticilikle ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?

1.( )Evet 2.()Hayır

8)Disiplin yönetimi ile ilgili eğitim aldınız mı?

1.( ) Evet 2.() Hayır

Ortaöğretim kurumu yöneticilerinin okuldaki (ast üst ilişkileri ile ilgili) disiplin sorunlarıyla ilişkili tutumları ile ilgili aşağıdaki ifadeleri okuyarak katılım düzeyinizi işaretleyiniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1 Okul müdürü okulda disiplin uygularken adaletli davranmalıdır.	X				
2 Okul müdürü okulda disiplin uygularken bir tutum izlemektedir.	X				
3 Okul müdürü okulda disiplini sağlamak için ağırlıklı olarak cezaya başvurmaktadır.			X		
4 Okul müdürü astlarını istenmeyen davranışları yapmaktan korunmak için sık sık disiplin kurallarını hatırlatmaktadır.		X			
5 Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için disiplin kurallarına dayanarak gözdağı verir.		X			
6 Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astların tutumlarının nedenlerini araştırır.				X	
7 Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astların istenen davranışları yapacak şekilde yetiştirir.					X
8 Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astların sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yapar.				X	
9 Okul müdürü disiplin kurallarını astların istenmeyen davranışlardan kurtarma aracı olarak görür.				X	
10 Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için astlarının kendi özdenetimlerini gerçekleştirmeleri gerektiğine inanır.			X		
11 Okul müdürü astların disiplin için kendi özdenetimlerini sağlamasıyla ceza kurallarına gerek kalmayacağını ifade eder.			X		
12 Okul müdürü disiplini sağlamak için ceza vermekten hoşlanır.			X		
13 Okul müdürü disiplini, istenmeyen astını korkutma aracı olarak görür.			X		
14 Okul müdürü disiplini, istemediği astına zarar vermek için bir araç olarak görür.		X			
15 Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına ne derece uyduklarını izlemektedir.	X				
16 Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uyum derecelerine göre astlarını ödüllendirmektedir.				X	
17 Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uymayan astlarını cezalandırmaktadır.			X		
18 Okul müdürü bilgili, donanımlı, nesiller yetiştirmek hedefiyle disiplin sorunları karşısında bireysel çıkarlardan uzak uzlaşmacı, yapıcı tutum sergilemektedir.		X			
19 Okul yöneticimiz öğretmenleri uyardıktan sonra ceza verme eğilimindedir.					X
20 Okul müdürü disiplin sorunlarında astlara karşı tatlı sert davranmaktadır.				X	

1)Cinsiyetiniz

1. Bay 2. Bayan

2)Yaşınız

1. 21-25

2. 26-30

3. 31-35

4. 36-40

5. 41-45

6. 46-50

7. 51 ve üzeri

3)Branşınız

1. Sınıf Öğretmeni 2. Branş Öğretmeni

4)Eğitim Düzeyiniz

1. Ön Lisans 2. Lisans 3. Yüksek Lisans

4. Doktora 5. Diğer(Lütfenbelirtiniz...)

5)Mezun olduğunuz fakülte

1. Eğitim Fakültesi

2. Diğer

Diğer ise formasyon eğitimini nasıl aldınız?

Tezsiz yüksek lisans

Üniversitelerden

6)Mesleki kıdeminiz

1. 1-5 2. 6-10 3. 11-15 4. 16-20 5. 21 ve üzeri

7)Yöneticilikle ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?

1. Evet 2. Hayır

8)Disiplin yönetimi ile ilgili eğitim aldınız mı?

1. Evet 2. Hayır

Ortaöğretim kurumu yöneticilerinin okuldaki (ast üst ilişkileri ile ilgili) disiplin sorunlarıyla ilişkili tutumları ile ilgili aşağıdaki ifadeleri okuyarak katılım düzeyinizi işaretleyiniz.

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Okul müdürü okulda disiplin uygularken adaletli davranmalıdır.			X		
2	Okul müdürü okulda disiplin uygularken bir tutum izlemektedir.		X			
3	Okul müdürü okulda disiplini sağlamak için ağırlıklı olarak cezaya başvurmuştur.			X		
4	Okul müdürü astlarını istenmeyen davranışları yapmaktan korunmak için sık sık disiplin kurallarını hatırlatmaktadır.			X		
5	Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için disiplin kurallarına dayanarak gözdağı verir.				✓	
6	Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astların tutumlarının nedenlerini araştırır.				✓	
7	Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astların istenen davranışları yapacak şekilde yetiştirir.				✓	
8	Okul müdürü disiplin kurallarına uygun davranmayan astların sorunlarını çözmek için onlara kılavuzluk yapar.					✓
9	Okul müdürü disiplin kurallarını astların istenmeyen davranışlardan kurtarma aracı olarak görür.			✓		
10	Okul müdürü istenmeyen davranışları önlemek için astlarının kendi özdenetimlerini gerçekleştirmeleri gerektiğine inanır.				✓	
11	Okul müdürü astların disiplin için kendi özdenetimlerini sağlamasıyla ceza kurallarına gerek kalmayacağını ifade eder.			✓		
12	Okul müdürü disiplini sağlamak için ceza vermekten hoşlanır.			✓		
13	Okul müdürü disiplini, istenmeyen astını korkutma aracı olarak görür.			✓		
14	Okul müdürü disiplini, istemediği astına zarar vermek için bir araç olarak görür.				✓	
15	Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına ne derece uydıklarını izlemektedir.		✓			
16	Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uyum derecelerine göre astlarını ödüllendirmektedir.				✓	
17	Okul müdürü astlarının disiplin kurallarına uymayan astlarını cezalandırmaktadır.				✓	
18	Okul müdürü bilgili, donanımlı, nesiller yetiştirmek hedefiyle disiplin sorunları karşısında bireysel çıkarlardan uzak uzlaşmacı, yapıcı tutum sergilemektedir.			✓		
19	Okul yöneticimiz öğretmenleri uyarmadan ceza verme eğilimindedir.				✓	
20	Okul müdürü disiplin sorunlarında astlara karşı tatlı sert davranmaktadır.			✓		

T.C.
BAŞAKŞEHİR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : 89793716.010/ 6647
KONU: Tez Anket Çalışması

02.09.2013

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlgi: Sayın, Ayşe Büyüksarı'nın 02/09/2013 tarih ve 11755 sayılı dilekçesi.

İlçemiz, Başakşehir Anadolu Lisesi Müdür yardımcısı Ayşe BÜYÜKSARI'nın ilgi dilekçesinde, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi alanında Yard.Doç.Dr.Didem Sözen ŞAHİNER danışmanlığında Tezli Yüksek Lisans yapmaktadır."Okul Yöneticilerinin Disiplin Yaklaşımları" konusunda ilçemiz liselerinde asli görevlerini aksatmadan gönüllülük esasına dayalı olarak ekte bulunan anket çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmekte olup;

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınızı rica ederim.

İsmail BALTACI
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EK: İlgi Dilekçe ve Anket

OLUR

02/09/2013

Cevdet CAN
Başakşehir Kaymakamı

(Özel Kalem Bölümü)
İBB Şair Erdem Beyazıt İÖO Binası 2.Etap 418 Sok.
BAŞAKŞEHİR / İSTANBUL
Tel : 0 212 488 48 80-81
Faks : 0 212 488 48 82 basaksehir24@meh.gov.tr

EK-5:ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Ayşe BÜYÜKSARI

Doğum Tarihi ve Yeri : Eskişehir 04/09/1971

E-posta : aybuyuksari@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU : Lisans

Lisans:1993,Anadolu Üniv. Fen–Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü

MESLEKİ DENEYİMİ

- 1.Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi Matematik Öğretmeni 2015-
- 2.Başakşehir Anadolu Lisesi Müdür Başyardımcısı 2013-2015
- 3.Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi Kurucu Müdürü 2012-2013
- 4.Toki Kayaşehir Anadolu Lisesi Müdür Vekili 2011-2012
- 5.Başakşehir Anadolu Lisesi Müdür Yardımcısı 2009-2011
- 6.Altınşehir Lisesi Matematik Öğretmeni 2008-2009
- 7.Ankara Dr.Şerafettin Tombuloğlu Lisesi Matematik Öğretmeni 1997-2008
- 8.Eskişehir Mahmudiye Çok Programlı Lisesi Matematik Öğret. 1996-1997
- 9.Diyarbakır Yunusemre İlköğretim Okulu Matematik öğretmeni 1995-1996